COMPENDIVM ADMIRABILIS VITÆ S. ROSAE DE S. MARIA

AB IPSO AVTHORE

Nunc tandem recensitum, & auctum.

Octaua Editio.

ROMAE M. DC. LXXII.
Sumptibus Nicolai Angeli Tinassij.

Superiorum permissu.

Reimprimatur,

Si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apost.

I. de Angelis Archiepisc. Vrbin. Vicesg.

Iterum Imprimatur,

Fr. Hyacinthus Libellus Sacri Palatij Apostolici Magister.

Excellentissimo Domino

D. GASPARI DE BRACAMONTE, ET GVZMAN,

Comiti de Peñaranda, Catholicæ Maiestati à Secretis cubiculi, Regij ac supremi Indiarum Concilij Præsidi, & à Consilijs Status &c.

QVÆ olim occidentis solis Indijs, Excellentissime Princeps, auroram fidei, hoc est primum florem Christianæ lucis inuexit, & ab horridis illis vepretis floridum ver admirandæ virtutis eduxit, D. Dominici familia Indicam

Rosam suis in viridarijs vidit adultam, cuius cælestis odor non illum solummodo, & nostrum Orbem impleuit, sed & immortales hortos sẽper florentis Hierusalem, cuius flores sunt sidera. Hanc nobis pro consecratis Cælo rosis, & coactis barbaris illis spinis in rosas florescere Rosam è Cælo delapsam redonauit Cæli Regina. Nos autem hunc florem, eundemq; exantlati nostri in Indijs laboris fructum vberrimum ad Te deferimus omnibus Peruuiæ thesauris pretiosiorem. Non ille secretis in hortis natus, sed aura Diuini Spiritus recreatus, firmatus radijs Æter-

ni Solis, educatus imbre gratiarum, dignissimus est, qui præstantissimo Principi dono detur; nam & quos consecrare quot annis Romani Pontifices solent, bene de religione meritis Principibus destinantur. Eximia Rosæ virtus illi præcipuè gratissima accedit, qui admiratur, & amat in reliquis, quam admirabilem in illo virtutem suspicimus, religionem scilicet cultui Diuinitatis, & sacris omnibus mirificè addictam, vitæ consuetudinem non integram modò, sed ornatissimam, illecebrarum, & voluptatis odium, gesta omnia ad decori leges temperata, sapientiam singu-

larem, humaniſſimum geniũ, effuſam in omnes, ac pauperes præcipuè liberalitatem, ob quam ex opulentiſſimi Regni adminiſtratione reducem communi ſolùm omniũ amore ditiorem Te nuper excepit Hiſpania. Prodigioſa ergo Roſæ virtus illi præcipuè debetur, qui virtutum pretia nouit; & hoſpitio ſui cordis earum pretium amplificat. Quid quod Tu flos Principum es, cum, veluti flores, delicię ſis populorum omnium, quoſcunque tuum regimen, legationes, vel fama ſaltem recreauit. Odor certè virtutum tuarum adhuc Italiam exhilarat, ac dum floren-

tiſſimum Regnum temperabas, eripi Te ſibi, perinde ac filij patrem, trepidabat. Et peregrina munera illi debentur, cui nouum nihil ex Orbe noſtro poteſt accidere, quē non fama ſolùm ingenti, & promeritis famæ dona eximiis virtutibus, ſed & benefico acceſſu perluſtrauit, Italiæ, Germaniæ, Belgii, quin etiã Hiſpaniæ ipſius fœlicitatem aſſerens, pace ſancita in Monaſterienſi conuentu, ſuiſque conſiliis firmans in Auſtriaca, hoc eſt integerrimæ religionis dextera ſceptrum Imperii. Sed & Noui Orbis ſalutem mente ſapientiſſima elaboras Præfectus Concilio

rerum Indicarum. Quocirca iure propemodum Tuo Tibi vindicas Roſam, cui fidiſſimum ſimul clientem, & patronum deuoueas. Indiarum certè ſaluti maximè conſules, ſi, Cælitum in Te recepto patrocinio, Roſæ honores omni ope amplificare contendas, & domeſticæ gloria virtutis Indos ad exempla proſequenda compellere. Accedit, quod adultus in hortis Dominici flos regalis Te ſummopere decet, religioſiſſime Princeps, in quem ex eodem fonte proueniens per nobiliſſimã Guzmanam gentem deuoluitur flos ſanguinis integerrimi, qui Dominicum terris dedit. Ac-

cedit, quod, veluti Parentis nomen, ac munus ex consanguineo Tuo in Te deuenisset, paternis auspiciis & amore nos foues, ideoque per me noster Ordo commune hoc Tibi qualecunque exhibet animi deuinctissimi argumentū. Quod si cetera deessent, ea me priuata nomina, & in me collata beneficia ad Tibi vectigal obsequii persoluendum vltro compellunt, vt futurum sit nobile pignus humanitatis Tuæ, si, quod iure suo promerita de me Tua deposcunt, veluti qualecunque munus non dedigneris excipere. Vale.

EXCELLENTISS. PRINCEPS

V. E. D. humillimus seruus

F. Antonius Gonçalez de Acuña.

AVTHOR LECTORI.

AGgressus compendio includere admirabilem vitam Sanctissimæ Virginis Rosæ à Sancta Maria ab eius authoribus eleganter descriptam, elaboratum è pretiosissimo lapide simulacrum, & ad vnguem Rosæ moribus respondens, ita decore omni, & natiua pulchritudine spoliaui, vt scribendum in illius basi propemodum sit, quod Aeliano teste prisci solebant pictores: Hæc statua Rosam refert. Auro Peruuiæ suæ, imò & siderum auro, centum exarata volumina, vix cælestes Rosæ mores complecti pro dignitate possent. Quid ergo verborum angustijs includam monumenta Rosæ, quæ satius esset fu-

ſioribus voluminibus poſteritati cõmendare? Conſulendum tamen eſt curis mortalium, quorum plerique innumeris implicantur: & breues, ideoque velociores alæ huic operi sũt aptandæ, quod vltra fines Herculeos ad fines vſque deficientis naturæ ab argumenti dignitate proferetur. Sua igitur hanc Epitomen breuitas Lectori commendat: Cõmendant prodigioſæ, quas commemorat, Roſæ virtutes, eo nomine gratiores, quòd inter barbaras ſpinas adultæ: quemadmodum oculos, & manum legentis alliciunt prognati in ſcopulis flores, inuidia naturæ fruſtra repugnantis obſtetricante, toto elemento lactati, & recreati furijs Boreæ feruientis. Si peregrinæ merces, inuiſæ belluæ, nec aſſue-

tæ metiri Europæ Cœlum aues, omnium ſtudia rapiunt virtute magnetica: ſi viſus olim Romæ Phænix præſtolantia reditũ æterni alitis Quiritum lumina Cœlo affixit; quã blando cognoſcendi ſtudio ſapientum corda pertentabit peregrinus hic flos, quo in vno tantus infertur Cœlo theſaurus, vt immenſam iacturam compenſet ob innumeros ſpinarũ faſces ex illis quõdam Inferorũ colonijs in tartara deuolutos: & qui omnium primus ex recentis incolis Mundi prouocauit ſummos honores? Quæ demum cunque, dum Indica ſit, virtus curam Lectoris exacuit? Quid ſumma? Quid inaudita prorſus, & huic ſolum ſpõſæ conceſſa munera Diuinitatis? Niſi vnam forte Senenſem Cathari-

nam excipias, quam adeo Rosa moribus suis expressit, vt si fuissent in Indijs Pythagoræ asseclæ, iurassent, ad animanda iterum Rosæ membra venisse reducem Catharinam. Hoc denique Italos ad legendum vltro compellit, quibus ad exteræ gratiã nouitatis accedit in Rosa domesticæ quodammodo virtutis amor ob Catharinæ consortium.

Lectori Typographus.

P*Aucis ego quoque præfabor, candide Lector. Licet, quem iterum excudimus, aureus hic libellus, nomen præ se Compendij ferat, nihil tamen in illo desideratur, quod sit in magnis voluminibus idem argumentum amplexis. Non modo gesta, sed dicta recenset propemodum omnia Sanctissimæ Virginis Rosæ; adeò ipsius Author*
Semper ad euentum festinat, & in mediàs res,
Non secus ac notas, Auditorem rapit:
Quā laudē Venusinus Lyristes tribuit Smyrnæo, Mantuano potius Homero tribuendam. Cæterùm tertia quidem hæc est Romana huius opusculi editio, sed octaua, si praterea enumerentur illæ, quibus alibi in Italia, Germania, & Polonia lucem rursus aspexit: vt interim prætermittantur plurimæ, quibus impressum est Gallicè, Hispanicè, Polonicè, & Indicè; omnes enim fermè linguæ sui iuris illud efficere voluerunt. Meis autem tantummodò typis quinque mille latina illius exempla prodiuerunt; cunque in præsentia nulla apud Bibliopolas prostent venalia, exprimendum iterum formis fuit, vt plurimorum votis fieret satis. Vale & conatibus nostris faue.

CAPVT PRIMVM.

Roſæ Natales, Indoles, Educatio, votumque Virginitatis.

ROSA à S. Maria, Flos delibatus terrarum orbis nuper inuenti, Patriam habuit Limam, Regiam Peruuiæ Vrbem: Parentes Gaſparem de Floribus, Mariam ab Oliua, ſtirpe, non item opibus nobiles. Illam mater anno Virginei partus 1586. die Aprilis vigeſima enixa eſt fœliciſſimo partu, ſolita cœteroqui in aliorum puerperijs mirè torqueri: & prodiuit infans ſecundis pelliculis inuoluta, veluti naſcuntur Roſæ. Iſabellæ nomen inditum illi fuit ab auia materna Iſabella de Herrera. Sed cum à matre, alijſque viſa fuerit repanda roſa inſidere vultum trime-

mestris paruulæ in cunis quiescentis, hoc aliud nomen à prodigiō traxit: & Beatissima Virgo mystica Rosa iussit illam annis adultam à S. Maria cognominari; adeoque prima forsan hæc fuit, quæ non solum diuinitus nomen, vt alij, sed & cognomen acceperit. Eadem infanti Rosæ, quæ D. Catharinæ Senensi, indoles quieta, suauis, lepida: nunquam stridulis vagitibus turbauit ædes, plorauit nunquam, nisi cum semel in alienam domum illata eiulatu poposcit maternas latebras iam tùm sibi gratissimas. Prodigiosum specimen heroicæ tolerantiæ trimula exhibuit; namque dextero pollice ab arca, dum properè clauditur, forte correpto dolorem egregiè dissimulauit, & manum abscondit matri eò properanti. Hilaris deinde sensit acribus remedijs totum ferè vnguem absumi, & residuum lenta, ac vio-

lenta forcipe radicitus auelli: attonito adhæc Ioanne Perez chirurgo, qui tantillam Virginem gemere, aut expallescere numquam vidit tempore acerbissimæ curationis. Et præcisa nouaculà vitiata pars auris, & caput, ob adhibitam improspere ab imperita matre noxiam medelam, bullis turgidum, ac fossulis profundè vlceratum, à quadrimula Rosa gemitum nullum, aut molestiæ notam expressit; cum tamen acerrimus dolor totum corpusculum identidem improuisa agitatione concuteret, & solidam noctem sub efferi cruciatus ardore voraci transegisset. Duos supra quadraginta dies, vt nouam cutem induceret chirurgus Virginem lancinauit: ac deinde sexenni ex intima nare phaseolum tertio tractu demum exemit, obdurante in his tormentis Rosa mira constantia. Hæc rudimenta spina-

rum nostrum florem excoluere, vt gratissimum Sponso in ipsa infantia odorem exhiberet suauissimæ charitatis. Forte puer virgunculæ frater inter ludendum luto illius comam imbuerat, quod cum Rosę, non contemptum, at sordes auersatæ, accidisset ingratum, scito, inquit frater concionatoris in morem, cultos puellarum cincinnos infernos rudentes esse, quibus illaqueantur incautæ animæ, vt in æterna supplicia detrahantur. Hæc verba Rosæ animum altius penetrarunt, & ad altissimam Dei notitiam vastissimæ illius menti aditum aperuerunt. Pulchritudine virtutis mirificè capta statim est. Statim exarsit in illa mira sitis orandi, adeo vt nec dormiens cessaret à frequentibus precibus, quibus perpetim inuigilabat: Et iam tùm rapi se apertissimè animãduertit ad premenda heroica vestigia,

San-

Sanctæ Catharinæ Senensis, qua duce quinquennis Rosa lilium virginitatis Deo consecrauit sponsione solenni: & mox capillos inscia matre sibi abscidit ad viuam vsque cutem. Diuinus hic ardor puellam inuasit sub ipsum vsus rationis diluculum, vt affirmant illius animæ moderatores, qui omnes testati deinde sunt, nunquam illam à recto tramite grauioris admissione criminis aberrasse. Ex eo iam tempore cælestem, quam exequemur, vitam aggressa est: nec illi quidquam se vnquam obiecit, quod eã à concepta religione, officioque deduceret.

C A-

CAPVT II.

ROSAE erga parentes mira obedientia, pietas, sollicitudo.

QVod à parentum æquis imperijs ne latum quidem vnguem deflexerit Rosa, sit ordinariæ virtutis; erit tamen prodigiosæ, quod fuerit diuini, humanique obsequij retinentissima, cum pugnantia inter se Deus, ac genitrix imperarent. Hæc filiam vexabat in dies, vt natiuam oris pulchritudinem fuco magis intenderet; at illam alto muliebris mundi contemptu insultare seculi genio docebat Deus. Capiti aliquando circumdare compulsa sertum vario florum genere contextum, illi ab ima parte suffixit oblongam acum, adeoque corollam capiti validè

impressit, vt aliena manu contentis viribus fuerit extrahenda. Chirothecas, quę delicati candoris elegantiam augerent, induit iubente matre; sed primò diriguit, amburi dein manus experta, flammas etiam ex odoratis pellibus promicare vidit, totum nocte intempesta cubiculum illuminantes. Ne ad nobilium fœminarum domos deduceretur, clam Indico pipere, quod mordacissimum est, supercilia, & palpebras sibi obliniebat, vt arderent oculi,ruberent, stillarent, idcirco impares publicę luci ferendæ, potiorem ducens oculorum pupilla solitudinem, quam tanto pretio emptam genitrix illi tandem induxit, sicut & rudem ac decolorem saccum ex obuia, vilique materia, quam pro amictu induit, mirum in modum exultans. Vel ergo matrem infimis precibus exorabat, vt sibi liceret cruentis di-

diuini Sponsi vestigijs insistere: vel mitia imperia ingeniosè eludebat veluti cum iussa, non lignis, at lana farcire ceruical, lanæ vim tantam operosè stipauit, vt ligno caput videretur inniti. Quid quod non matri solùm, sine cuius venia nec bibebat; nec muliebres labores aggrediebatur, sed & domestico mancipio alacris obtemperabat, precipuè verò cùm ardua imperabantur. Cum mater non raro subirata veniam libandę aquę Rosę denegaret, inscia, filiam nunquàm bibere, nisi ipsa annuisset, in sex & plures dies Virgo fraudabat sitim. Hispidas aliquando pelliculas, quę vim frigoris propulsarent, Rosę manibus ex morbo contractis incauta mater admouit, addito imperio, ne illas abijceret. Tolerauit obstinato silentio Rosa, plurimos dies mordacem pellium ardorem, quo accensæ manus tur-
gi-

gidis vndique tuberculis vlceratæ sunt. Quin & post mortem à religiosi cœnobij Præside iussa Rosæ imago argentum diù multùmque frustra quæsitum mensæ superimponere, imposuit illicò, animante mortuos colores obtemperandi studio. Quæ verò cętera illius in parentes obseruantia, pietas, amor? Exhausta viribus ad mediam vsque noctem laborem protrahebat, vt illorum egestati consuleret: & licet duodecim quotidie horas diuinis alloquijs consecraret, tot muliebria pensa quotidie conficiebat, quot alia quæuis celerrima vix quatriduo: eaque tanta elegantia, & cura, vt humanam artem superare viderentur; quanuis non rarò dum flores acu pingeret, animo à sensibus auocato diuina intueretur. Ad hæc alebat in horto violas, ex quibus venum expositis aliquod lucrum parenti-

bus

bus accederet: & Sponsum cælestem aliunde miris, & arcanis modis supplere solitum candidè confessa est religioso viro. At si forte parentes ægri decumberent, lecto assidebat insomnis, parabat pharmaca, peragebat omnia operosissima Virgo, vt solatium illis afferret. Hìc præterire non debeo prodigiosam lætitiam, quam ipsa moriens dolenti matri, ac secum exanimandæ impetrauit; tanta enim cælestis dulcedinis vbertas maternum pectus inundauit, vt iureiurando fassa sit, imparem se gaudio insolito perferendo plurimos dies iucundissimè laborasse, & hoc argumento manifestè assequutam, quantopere fluminis impetus exhilarans ciuitatem Dei Rosam suam recrearet.

CAPVT III.

ROSA, vt sequatur vestigia Sanctæ Catharinæ Senensis, Tertio Sancti Dominici Ordini adscribitur.

QVi sanctissimam Virginem Catharinam Senensem cum Rosa nostra componat, incertus animi sit, Indicumne hunc florem, an ex Italia translatum in Peruuiā dicat; vsque adeò Rosa susceptum à Catharina institutum vitæ, mores integerrimos, beneuolentissimi Numinis dona, & ipsa tandē lineamēta vultus expressit. Connubij, cui nobili, & honestissimo destinabatur, spē amputare visa est simul cū suis capillis. Sed egregia formæ venustas, acre iudicium, suauitas erectæ indolis, elegantissimi mores sancto Virginis consilio ad-

uersabantur. Roseum illa candorem ieiunijs deterere: natiuam pulcherrimi vultus gratiam omni arte abolere: manus, quarum candor, & pulchritudo commendabatur, viua calce amburere: nè hominum placeret obtutibus, domi latere: adeo vt aliquando Cantam deducta, locum metalli fodinis nobilem, quadriennio nunquam pedem extra limen extulerit, ne semel quidem videre dignata vicinum deliciarum hortum, aut percelebre spectaculum molium Indicarum. Plures nihilominus inuita accendit ambitu honestissimi thalami; ac præcipuè matrona genere, & opibus clara, illā vnico filio suo sponsam optabat: & gratissimum hoc erat Rosæ parentibus, ac fratribus, qui vrbanæ munditię, ac elegantiæ apprimè deditam illam volebant: & nuptiarum nomine exanimatam, probris, conuicijs,

uicijs, alapis, calcibus impetebant, veluti Lapa mater S. Catharinam, cuius ad instar Rosa iniurijs omnibus æquissimo animo deuoratis, in S. Dominici viridarium tandem insita fuit, adscripta Tertiæ sanctissimi Patris familiæ. Licet illam inuitasent cœnobia nobilissima: optasset S. Archiepiscopus Turibius, ab illa præcipuè sacræ domus, quæ tunc surgebat, funmenta poni, Rosa tamen studiosa sequi Seraphicæ magistræ suæ Catharinę *Senensis* exẽplar, quã quĩquennis elegerat, vitæ instituto, moribus, habitu repræsentandam; ne tamen suo consilio nimium tribuere, & parum sapientum virorum arbitrio videretur, in viam se aliquando dederat Sanctissimæ Incarnationis Monasterium ingressura. At cum vltimum vale diceret Rosariano Sacello Deiparæ, visa est vt rupes adnasci solo, &

frustra in pedes exilire tentauit, aduocato sæpius ad opem ferendam germano fratre, contentisque viribus connisо; quòadusque decreto regressu ad domesticas latebras, alacritate mira surrexit. Alio prodigio Deus ad premenda Catharinæ vestigia Rosam inuitauit; nam ex papilionibus, qui colorum varietate mirabiles Limanum agrum peruolitant, vnus nigro tantùm, alboque colore pulcherrimè striatus, circumuolitauit Rosam, quæ diuinum hoc esse responsum intellexit, vt, velut animo dudum agitauerat, Prædicatorij Ordinis tertium habitum susciperet. Ab illo semel induto vix non dimouit Rosam modestissimi animi demissio; nam gliscente eius nominis celebritate, cæpit monstrari digitis, notari oculis, laudari à prætereuntibus, ipsique D. Catharinæ Senensi non rarò

com-

comparari. Et meritò, nam adeò ſanctæ magiſtræ ſuæ virtutes induit, vt ſemel tacitè miranti Confeſſario viſa fuerit ſpecie, vultu, lineamentis ſic transformata, vt viua ſimilitudine ipſam S. Catharinæ Senenſis effigiem referret. Demum, quæ tam carò illi ſteterat, veſtem conſtanter retinuit; nam dum latendi ſtudium illam ſeponendam ſuggerebat, ad aram Sanctiſſimi Roſarij flexis humi genibus inter orandum placidiſsimo animi deliquio ſenſim diriguit, viſa ab adſtantibus primò exalbeſcere pallore niueo, mox decora ſuffuſione rubeſcere, demum toto vultu luceſcere, ac radiare: ſuoque colori reddita, erumpentibus ex animo prægeſtiente verbis, oſtendit, ſe in hoc vitæ inſtituto diuinitus confirmatam.

CAPVT IV.

ROSAE mira animi submissio, virgineus candor, benignitas, aliæque virtutes.

FVndamentum reliquarum virtutum modestissimi animi submissio, tam altas in hac Virgine radices egit, vt suum vnicè contemptum perpetuo studio quæsiuisse visa fuerit. Parum illi fuisset, domesticæ ancillæ officio distineri, nisi & infra illam se demisisset. Quamobrem sæpe Marianam agrestem seruam adigebat, vt se deiectam humi pedibus proculcaret. Exultabat iniurijs proscissa ob singularem vitæ rigorem; at suis laudibus vulnerata spineam coronam, qua tempora clam obsederat, violento pugno capiti altius

tius infigebat. A Regio Quæstore,qui à supremis tribus Rosę annis suam domum consecrari ambiuit, flexis poplitibus aquæ libandę veniam impetrabat. Morbos cęlare consueta, ne medicæ sibi manus, & delicata remedia adhiberentur, aliquando tamen candidè fatebatur, quantis cruciatibus distabesceret, vt crederetur ob immania crimina à vindice Numine flagellari. Quin & mirari se, cur nondum terram infęlicem, quæ suis piaculis onerabatur, subuerterit vltor Deus, sanctè affirmabat. Et enormium quidem sceleram ream illam credidisses, cum obruta lachrymis, & singultans procumbebat ad Sacerdotum pedes. Sed illa nunquam lethali crimine amisit haustam à sacro fonte diuinorum munerum vbertatem, & laborandum Confessarijs erat inuestigantibus, quid ad
 suum

ſuum forum certò ſpectaret. Veſtigium illi contumaciæ inerat nullum: mortalium nulli quæſtionem intendit: nullum ab illius ore verbum excidit criticum: nihil in eius moribus meſtum, nihil auſterum; ſed tota ſerena erat, & benigna, adeò vt negaſſes Roſam eſſe, quæ ſpinis carebat. Non erat in illa triſtis, & horrida ſapientia, ſed mira facilitas, quæ tamen nihil de morum grauitate detrahebat: cumque integerrimo ſingulos amore complecteretur, à Dei, hominumq; charitate animari videbatur. Nulla rerum humanarum cura eius animum ſollicitauit; quin interrogata aliquando, num qua re præter diuinas delicias innocuè caperetur, negauit ſe poſſe rebus perituris exhilarari. Non modò nunquam carnis tyrannidem ſenſit, ſed & virgineum illius candorem nulla vnquam veniali

ma-

macula decoloratū fuisse, ac in toto vitæ cursu ne semel quidem illi in animū impurā cogitationē obrepsisse iurati affirmauerūt vndecī Religiosi viri, quotquot generalē Virginis confessionem exceperunt. Postquam egregiam formam assiduis verberibus, diuturna inedia, & aqua gelida toti corpori creberrimè superfusa, corrupit, magno haberi cœpit in pretio, vtque innocentissimum pœnitentiæ simulacrum ab omnibus indigitari. At illa blandientis famæ laudes horrescens, viuidum illicò in genas colorem, vigorem in oculos precibus reuocauit; adeò vt cum domum rediret sub meridiem sextæ feriæ sanctioris hebdomadæ roseo vultu instar auroræ subuiuida, & amœna, congerrones quidam iuuenes audacissimi in prætereuntem iocati sint, quasi reducem à conuiuio, & opiparè habitam. Illa

verò quadraginta elapſos dies pane tantùm, & aqua durauerat: & horas tunc triginta immota perſtiterat in Templo ſancti Dominici precibus inſiſtens, cibique omnis expers, ac potus. Maius illi ſtudium fuit premendi reliquas diuinas dotes, ideoque Deum à teneris annis flagitauerat, ne cui mortalium ſineret innoteſcere, quæ ſuum intra animum operari dignaretur, cumque illius votis annuerit Sponſus diuinus, perpauca, & penè vulgaria crediderim, quæ, vt vt maxima, & ſingularia, ſpirituales Virginis Patres ab illa expiſcari potuerunt. Quid quod Superos habuit adminiſtros modeſtiæ ſuæ, & cum aliquando templum ingreſſam conſternaſſet ſubita recordatio deſtituti in patenti cubiculo ſeuerioris ad domandum corpuſculum inſtrumenti, deſignauit animo locum, in quo illud ſuppri-

mi

mi à Cæli Regina exoptabat, vt domesticos lateret, & regressa reperit famularem suæ demissioni præstitam operam à Superùm Imperatrice,

CAPVT V.

ROSAE mira inedia, prodigiosa ieiunia: Eadem tenerum corpus ciliciis, flagris, catenis domat.

LAboraret, opinor, historiæ fides, prodigiosa Rosæ ieiunia recensendo, nisi Lector admoneretur, compendium hoc, quo sanctissimę Virginis vita delineatur, à remissoriali, vt dicunt, processu fide bona extractũ fuisse. Rosa profectò per D. Catharinę Senensis vestigia mirabili se inedia cruciauit

Penè infans omni sibi fructuum esu interdixit, qui suauissimi in Peruuia nascuntur. Sexennis tres hebdomadæ dies nihil præter panem & aquam degustare cœpit. Anno verò ætatis decimoquinto se obstrinxit voto nunquam delibandi carnem, nisi adigeretur illorum imperio, quibus non obtemperare nefas fuisset; quod si aliquando' indicebatur, maximo stomachi supplicio pœnas dabat virtutis eximiæ, & non rarò nauseantem ardentissima febris inuasit. Quoties verò iam lecto defixam delicatis edulijs ad salutem reuocare tentarunt, in manifestum vitę discrimen adduxere; cum contra panis frustulum aquæ infusum pręsentissimam illi sanitatem sæpenumero reposuerit. Quod prodigium nulli admirationem incutiat; nam Christus ipse Rosam docuerat, velle se ab illa rigidis ine-

diæ exercitijs conſtanter honorari. At mater nimiam in exangui filiæ vultu maciem conſpicata, hanc parſimoniam grande vocabat in crimen: Iuſſa proinde Roſa communi menſæ accumbere, ancillam rogauit, vt ex panis fruſtulo, & herbarum pugillo ſibi pararet offam nullo ſale conditam. Sed quas herbas ſibi Virgo legebat, amariſſimæ erant, & agreſti ſaporis malignitate torquebant palatum. Has illa è vicina ſylua petitas alebat in horto ſtudiosè, cuius ſub ſepibus vaſculum abdiderat veruecino felle plenum, & hoc cibos aſpergere, & os quotidie ſummo mane ſolita erat imbuere. Granadillæ, quo in flore mirabili perennant inſtrumenta cædis diuinæ, amariſſimæ frondes dulcem illi, & quotidianum ſaporem elaborabant. Dubitari ergo meritò poteſt, duriusne illi à talibus cibis,

bis, an ab ipsa inedia tormentum esset. Duplici se torquebat ieiuniorum genere, & quo semel tantùm in die tenue panis, & aquæ solatium delibabat, & quo per totum diem, noctemque penitus gustabat nihil. Primum ferè quotidianum præsertim vltimis vitæ annis religiosius ab illa seruabatur septem continuos menses, à festo Exaltatæ sanctę Crucis vsque ad Dominicam Resurrectionem. At ineunte cinerali ieiunio, seu Quadragesima, omnem sibi subtrahebat panem, solis malorum aureorum seminibus parcissimè victitans, ijsque tantùm quinque, dum sexta feria recurreret. Reliquo anni tempore, quod octo diebus absumebat, vix vnica die tolerandæ vitæ sat esse credebatur. Vnico pane, illoque sat exiguo, & aquæ vasculo quinquaginta dies aliquãdo transegit: aliaque vice idem

spa-

ſpatium decurrit ne guttula quidem aquæ recreata. Supremis annis tranſmittebat complures dies ſine omni prorſus alimento. Feria quinta ſe includens in domeſtico Oratorio, nec inde ad Sabbathum vſq; digreſſa protrahebat triduum omninò inſomnis, impranſa, incænata, & vni angulo affixa, omninò impos ab illo, vel ad momentum ſurgere, & in contemplationē rerum diuinarum toto pectore incumbens. Quid quod octo ſolidos dies nullum præter diuinam *Eu*chariſtiam alimentum admiſit. Vulgare ſit, aquæ ipſius hauſtu guſtum fraudaſſe, tranſactis hebdomadis quampluribus ſine potu, & cæteroqui hauſta non aqua gelida, ſed plerumque calenti. Prodigioſum eſt, plus virium à ieiunijs accepiſſe, quàm à cibo, eò quod cum ſua Magiſtra Catharina vulnerati Chriſti lateris ambroſiam
de-

deguſtabat. Prodigio quoque ſimile eſt, ſuperfuiſſe in arido corpore locum, qui flagella exciperet, ſanginem, qui verbera ſequeretur. At niſi per Confeſſarios modus illi fuiſſet impoſitus, mortem nimium properaſſet ardor corporis caſtigandi. Poſtquam Sanctæ Catharinæ habitum induit, non contenta vulgaribus funiculis, duas ſibi catenas ferreas aptauit in flagrum, quibus per noctes ſingulas ita ſe cruentabat, vt ſanguinis riui parietes, & pauimentum aſpergerent: præcipuè vt ſceleſti meliorem ad frugem reuocarentur quot flagellorum ſulcis, quot vibicum liuoribus ſe in dies exarabat! ita vulnera diſpenſans per diuerſas corporis partes, vt dum vna coaleſceret, altera feriretur, iterumque ſæuiret in primam vix dum coalitam, ab hac alterna, crudelique viciſſitudine diriſſimè

cruciata. Horrebant domeſtici ex ædium parte ſecreta plagarum ſtrepitum audientes latè ſonorum, quique Roſæ animum moderabatur, temperari nimium rigorem, iuſſit; ſed illa infimis ab eo precibus extorſit, vt liceret ſibi intra aliquot paucos dies quinque mille ictus infligere. Serijs ab infantia præludijs oſtenderat, quàm auidè in hæc pœnitentiæ exercitamenta ferretur, nam & quadriennis ſub crudorum laterum, & grauis trvnci pondere ſepe laborabat, & Marianam ancillam precibus adigebat, vt ſe in horti angulo orantem grauiſſimis ponderibus oneraret, ſub quibus æſtuabat, gemebat, & interdum victa premebatur ad ſolum. At nondum quartumdecimum annum egreſſa ſæpe nocte concubia perambulabat hortum nudipes, oblongam crucem liuidis humeris geſtans, nec illi

tunc

tunc auræ malignæ intemperies, non frigora, non ventorum turbines insuaues erant. Iussa flagellis, non ferrea catena se cędere, ipsam catenam lumbis triplicato circumductu validissimè adstrinxit, & sera commissuræ angulis immissa, clauem eò proiecit, vnde redire non posset. Cùm verò per extritam pellem in carnis, & neruorum profunda ferrum penetrasset, iamque consepultum propemodum esset, nocte quadam, acutissimus coxendicum dolor Rosam inuasit, à quo, vires identidem accipiente, mox Virgo interempta fuisset, namque catenam vi nulla aperire poterat, diù multùmque frustra luctata; sed illa confugit ad preces, quæ Cælum ipsum aperiunt: & ecce sera sponte dissilit, laxatur catena, diducitur; auulsione tamen opus fuit, quàm cutis, & cruor seque-

ba-

batur. Vbi primùm vulnera coiuerant, ſuo ſe iterum tormento Roſa incinxit; ſed catenam carni rurſus adnatam ſibi tranſmitti Confeſſarius imperauit, & illius aliquot circuli poſt Roſę obitum conſeruati, mirabilem ſpirarunt odorem, & omnibus peregrinum. Lacertis arctiſſima vincula circumdedit, quę perpetim torquebant muſculos complicatos: pectus, axillas, latera morſu creberrimo vexarunt minuti ſentes, & vrticarum manipuli. At cilicium nacta ex acutis equorum ſetis denſè contextum, infra genua productum, quod præ craſſitudine complicari vix poterat, triumphauit ſub illo rigoris paludamento, idemque infixis vndique breuiſſimis acubus in ſe violentius armauit. Hoc vſa complures annos, & ob frequentem ſanguinis vomitum alieno tandem imperio exuere coacta, ſac-

cum

cum villis crassissimis grauẽ sibi in formam indusij aptauit: quo sub pondere ęstuabat, rigebat, lassabatur extenuata viribus Virgo, & pœna illi erat quicunque motus plumbeo pondere prægrauatæ. Plantis, in quibus tantùm à vertice capitis erat sanitas, quoties domi clibanus accendebatur, calcabat immota fornacis orificium, vnde vehementior incendij vis erumpebat. Hisce delicijs demulcebat corpus, cui sat pœnarum afferebat crebra ægritudo, exoptans etiam tentare maiora, nisi vetuissent animæ moderatores, Quid quod ad cęteram in se inhumanitatem illud etiam additum ab ipsa fuit, vt neque delicias spiritus in corpus exundare sineret, cauens, ac totis viribus obstans, ne diuinis epulis animum saginantibus reficeretur: quod ego diuortium sublimibus Rosæ operibus adnume-

ran-

randum reor. Hoc vnum solita erat reponere culpantibus nimium in se rigorem: sinerent ipsam, quando nil boni operaretur, saltem mala tolerare.

CAPVT VI.

ROSA capiti aculeatam coronam infigit: eiusdem lectulus, ceruical, nocturnæ vigiliæ.

SPinea sepes Rosam decebat, quæ dies, & noctes hærens in plicatili senticeto, quod Christi verticem insedit, in egressu pueritiæ ex ductili stanno sibi coronam implicuit, additis clauiculis introrsus præacutis, & hoc diademate sibi caput incinxit non sine vulnere. Plures annos durauit sub hoc spineto, quod tamen præludium solùm fuit seuerioris tor-

menti, imminentis ex secunda corona aculeis nonaginta nouem armata. Hanc postremos decem annos ad finem vsque vitę prodigiosa constantia tolerauit; neque enim sine spinea corona D. Catharinę Senensis habitum induisse sibi videbatur. Argenteam laminam flexit in circulum, illique tres introrsus infixit aculeorum ordines, tam firmiter suo quemque loco inhærentes, vt aurifex adhibitis forcipibus euellere nullum potuerit. Dentatum hoc sertum quàm dirè momordit velatum puellę caput! pręsertim cum spinę non omnes simul, sed alię post alias successione molestissima cutem inuaderent; vtpote ex varietate motuum in singulis vulnerum angustijs obliquatæ. Sermo ipse Virgini dolorificus erat: quid si tussi concutiebatur pectus, si caput sternutamento exonerabatur? Sed hęc illi

illi ludicra videbantur, ideoque vbi coronę extrema coibant, vittas innexuit, quas contentis viribus attrahens dolorem intenderet, aculeos altius capiti infigens: neque vnquam eodem, quo pridie, ſteterat, loco figebat diadema, ſuum, vt immitius pungeret, inque intacto pœnam renouaret. Sexta verò feria ſe profundius ſauciabat, ad imum vſque ſinciput, & auricularum cartilagines coronam demittens. Diù matrem, ac domeſticos latuit efferum hoc tormenti genus, & artes, quibus illud in ſe Roſa atrocius irritabat. Sed cum aliquando ſe blandè interpoſuiſſet patri quęrenti ad virgas puerulum filium, fortuito errore in illius caput patris manus incurrit, ac tres illicò ſanguinis riuos explicuit, ex quo coniecit mater, qualis herinaccus ſub candido eius velamine nidularetur.

Quoties tartareus hostis Virginem aggrediebatur, ter illa digito pulsabat coronam suam, quę validius fronti impressa certam ei victoriam afferebat. At post Rosę interitum sanctus vir suauiatus coronam, prodigiosum in se diuini amoris incendium repentè accendi, & odore suauissimo perfundi se, expertus est. Vt autem spinosum Sanctę Catharinę Senensis exemplar Rosa nostra secuta est, ita cum flores deessent, quibus de more virgineum demortuę caput ornaretur, Catharinæ simulacrum suum illi diadema commodauit, in argumentum immortalis triumphi, quo excipi ab eadem Virgine, & à pulcherrimo comitatu deduci ad solium diuinitatis, manu præferens palmam, & à Deipara corona decorari, visa est à nonnullis probatissimæ sanctitatis. Sed redeamus ad pœnas, quibus Rosa triumphos

ſibi adornauit. Eam ſtrati ſui voluit eſſe duritiem, quæ ſomnum abigeret, non inuitaret; imò idem lectulus, & equuleus eſſet. Vix obrepſerat matri ſopor, cum Virgo, remota culcitræ parte, cui incubuerat, in ſubſtratam tabulam deſcendebat. At capiti rude ſaxum ſupponere tamdiù perſtitit; quòadusque ab irata matre veniam extorſit ſuo ſibi arbitrio lectum contabulandi. Truncus hic fuit vndique impolitus, ac lapilli ſub vili ſtragulo diſpoſiti, vt ea inæqualitate læderent corpus; cui læues tabulæ in delicijs fore timebantur. Poſtea verò tria ligna, tortuoſa, indolata, nodoſa tabulis impoſuit: ac tandem ligna omninò ſeptem certis interuallis diſtinxit, ac tercentum præacutis tegularum fragmentis intercapedines impleuit; quorum mucrones obuerterentur corpori: & in hoc prato

quiescebat Rosa. Ponè ad lectuli caput amphoram appenderat felle plenam, quo ante quàm ad somnum sese componeret, fauces recreabat in memoriam Sponsi felle potati. Ceruical primò fuit crassioris panni volumen incommodum, crudus deinde later, mox lapis vndique scaber. At à matre iussa, puluinar adhibere, non illud lana, sed ingenti vi segmentorum infarsit: Lanam ingeri mater præcepit: obtemperauit Rosa; sed lanæ vim tantam stipauit, vt ligneum ceruical videretur: & sub parte, à qua facies decumbentis excipienda erat, tortiles iuncos occuluit. Quindecim ipsos annos fugitiuum soporem super horribile stratum; quod vltimò loco delineauimus, Rosa carpsit, sensu doloris tam effero, vt ad illius cogitatum, cæteroqui generosissima, tremeret, æstuaret: certa, noninde

se

se sine omnium membrorum gelido stupore, ac veluti ex ossifragio surrecturam. Exanimem aliquando confirmauit Christus manifesta, blandaque specie, duriorem fuisse dicens Caluariæ lectulum, in quo pro illa cœperat mortis somnum. Tandem qui præerant Virginis animæ mitiùs illam ad soporem componi pro imperio adegerunt, abiectis saltē fragmētis tegularum. Vltimis vitę annis plerunque in humili sella collecto corpusculo noctem transegit; ex nocturnis frigoribus tremens, ac rigens. Et hoc nouercale corporis odium illam edocuit, vt nec vnquam vigil puluino insideret; sed vel stans perageret labores suos, vel trāsuerso palo pro sellula vteretur. Sed nec morti vicinā destituit hic ardor durissimè cubādi. Equuleū suum frustra quæsiuit: in nudo pauimento deponi non im-

trauit; at saltem lectieæ tabulis occipite, humerisque acclinis in duro ligno voluit qualitercumque commori Sponso Crucifixo. Nec defuerunt, qui in morientis pallido vultu notarint ipsam Christi in cruce expirantis effigiem, quod aliàs in Sancta Catharina Senensi animaduersum fuit. Quantum verò vigilijs dabat, cui lectus ipse soporem adimebat! Horas illa duas, neque semper integras, somno indulsit, reliquum tempus ita distribuens, vt ex diurno, nocturnoque duodecim quotidie horas orationi seponeret, alias impenderet fœmineis laboribus, quibus parentes alebat; cumque inediæ, cilicij, lectique carduetum, calidę potus, profundâ meditatio diuinorum, vigilandi facilitatem ei comparassent; versutus tamen hostis illam reuocare nitebatur ad somnum. At Rosa vel ceruicem illi-

illidebat parieti : vel sibi tundebat latera : vel prominentibus ex ligneæ crucis brachijs fortibus clauis manus applicabat, & pendulum corpusculum librabat in aere : vel oblongo, quem in cellulæ pariete clauum fixerat, modicum capillitium, residuum in fronte ad obtegendam spineam coronam, implectebat arctissimè : & pendula, vix summis aliquando pedum digitis terræ insistens, clauis in soporem pugnabat, de quo non satis adhibitis in lecto tribulis triumphauerat.

CAPVT VII.

ROSAE domestica solitudo, fuga publici, cellula perangusta.

A Prima infantia solitarios angulos domi quærebat, procul à ludis puerilibus, vt vni vacaret Deo. Crescente verò cum annis studio latendi, in horto sub vmbrosis platanis flexili ramorum, palmitum, ac virgultorum circumductu, modicum inclusit spatium, in quo ad humile altariolum totas hærebat dies, adeo vt domi abiuerit in prouerbium: hortum adeas, si Rosam quæris. At grandior impetrauit à matre aliud intra ædes cubiculum, in quo seorsum ab omnibus pernoctaret. Molestissimum illi erat, in publico apparere, & nunc prece, nunc lachry-

mis ambiebat matrem, vt optatissimam sibi solitudinem indulgeret. Aliquando ad obeunda vrbanarum salutationum officia euocata, iuxta domesticum furnum transiens, à clibani orificio saxum studiosè sibi attraxit in pedem, vt eo vulnere claudicans, nec idoneis ad insistendum pedibus, domi sineretur. Eo præcipuè nomine frequentiam oderat, quòd suauis odor virtutum suarum commendauerat illam apud omnes, velut illustris fœminam sanctitatis. Igitur aspirante Numine indagauit viam, qua se ab impedimentis viriliter explicaret. Coronam precariam ex corallijs, quā habebat in paupere thesauro, curauit, Deiparæ Virginis collo circumdari, cui à Rosario nomen, & cultus est; vt hoc vinculo suauiter illaqueata Regina sua, Rosæ Matrem pertraheret, quò filiæ erat

in votis. Post aliquot dies cum Rosa Deum intenta supplicatione propitiare non destitisset, visa est corona à Virginis collo soluta pendere de manu paruuli Iesu, attonito ad hæc æedituo, qui profitebatur; à nullo mortalium in digitos Filioli fuisse translatam. At Rosa tacita interpres diuini consilij exultabat intelligens, desponsum sibi à sua Diua quod munus optabat: & Filium pro Matre fide iubentem, sponsionis vinculum in se transtulisse: ideoque voti secura flagitauit à matre cellulam perangustam, in qua sine permissu illius, qui suæ animæ præerat, nullius conspectum admitteret, aut alloquium. Intra paucos dies perfectum stetit arctissimum in horto tuguriolum, quinque pedes porrectum in longum, quatuor in latum; vt vt angustum, sibi tamen, dicebat Rosa, Sponsoque cælesti sufficiens. Hic
post-

postquam sese inclusit, cuidam probatæ sanctitatis feminæ in cælesti raptu visa est sub specie lucidissimæ stellæ, cuius radios opaca parietum angustia cohibere non poterat. Hic perpetuos hærebat dies, per varia pietatis exrcitia dispensans horas, ignara propemodum, in corpore ne degeret, an extra corpus. Cumque à nonnullis interrogaretur, cur non inde quotidie prodiret, vt Missæ sacrificio adesset, candidissimè respondit, domesticis curis distineri aliquando matrem, sine qua domo prodire non poterat; sibi tamen à *D*iuino Sponso cónsultum, vt in cella residens plures Sacerdotes perlitantes quotidie videret, audiretque. Compertum deinde est, diuinitus Virgini datum fuisse, vt spiritu, non secus ac si corpore præsens adfuisset, interesset omnibus sacris, quotquot in vici-

nis templis offerebantur. Prodigiosum porrò fuit obsequium à culicibus exhibitum solitariæ Rosæ: Innumera illorum agmina soli humiditas, & arborum frequentia aut gignebat, aut pertrahebat in Virginis cellam, amicum suo generi vmbraculum: præcipuè vbi sub meridiem radij solis ardentes, aut sub vesperum serenæ noctis algores tenuissimis corpusculis imminebant: nec tamen in tot culicum legionibus, quibus scatebant vndique parietes, persònabat ostium, fenestra implebatur, vel vnicus fuit, qui Rosam vmquam attingeret; cum contra matrem, aliasque religiosas fœminas ex permisso Rosam inuisentes, hostiliter inuaderet exercitus molestissimus. Neque tantùm hospitæ suę parcebant, sed ad illius imperium in omnia sese flectebant obsequia culices ingeniosi. Vbi primùm

Virgo

Virgo reserabat cellulæ portam; Eia, dicebat, amici, laudes celebremus omnipotentis Dei; at illi concentu lenissimo sparsi in gyros, arguta miscebant murmura, phalange tam ordinata, ac in se flexibus aptissimis redeunte, vt chorum credidisses, cui ratio dux præsideret. Cumque noctu repeterent hospitalem domum, rursus orantem Rosam gestiebat æmulari volatilis harmonia: & cum illa deinde sub lege nocturni silentij conticescere. Accidit aliquando, vt Catharina de Sancta Maria Tertij Ordinis Sancti Dominici, in eremo domestica Rosam inuiseret: hæc à culicibus sauciata, vnum, quem sanguine turgidum vidit, occidit. At Rosa miranti similis, cur hospites, inquit, meos trucidas, nec tantillum animal tuo pascis sanguine, dum eius conditor suo nos toties recreauit? Sed in po-

ſterum tecum illi, vt mecum, pacem colent. Huic augurio fides ſtetit; namque illi, alijſque pepercit in poſterum culicum exercitus, adactus admirando Roſæ imperio. Franciſcā verò de Montoia Tertiariam itidem Sancti Dominici alumnam à tribus tantùm culicibus appeti in Sanctiſſimæ Trinitatis honorem blandè permiſit. Vltimo vitæ ſuæ triennio in Gundiſalui de la Maſſa Quæſtoris regij domo parem fermè ſolitudinem ſibi Virgo ſtatuit, iuſſa à parentibus obtemperare viro religioſiſſimo, qui ſuas ædes Roſæ hoſpitio ambiuerat conſecrari: hìc totas cum diebus noctes in domeſtico latebat Oratorio, vel in vltimo ædium cubiculo, identidem regreſſa ad hortenſem eremum, perpetuo ſtudio ſequuta ſolitudinem, cuius amore tantopere tenebatur Magiſtra ſua Catharina Senenſis.

CA-

CAPVT VIII.

ROSAE, cum Christo mira desponsatio, Pronuba Augustissima Imperatrice Angelorum.

DIdicerat quidem Rosa, Seraphicam Magistram suam Christo desponsam; sed vix audebat exoptare locum inter Sponsæ comites adolescentulas. Interea tamen candorem Angelicum, & profundissimam dehiscentis animi submissionem adornabat, dotem scilicet, Sponsi diuini amores rapientem. Prodigijs ad mysterium præparata, & ad consensum erecta fuit modestissima Virgo; nam primò bicolor ille Papilio, de quo verba supra fecimus, aliquamdiu per sinistrum Virginis latus cum oberrasset, constitit è re-

regione cordis, ibique depictam reliquit imaginem cordis in veste Rosæ pulcherrimè delineatam, perinde ac si: Prębe mihi cor tuũ, Sponsus Diuinus clamaret, & Rosam insigniret eodem emblemate permutati cum illa cordis, vt olim cum Catharina. Nocte quadam speciosus forma præ filijs hominum videndum se Rosæ præbuit, & candidissimum illius amorem se quærere professus, innumeras Virgines splendido amictu nobiles ostendit, quæ cædendis marmoribus distinebantur, ad illarum consortium Rosam inuitans, inter sponsas suas, arduis virtutis operibus insudantes, adnumerandam. At Rosa veste gemmis, auroque distincta se repentè inclaruisse vidit, & ad cęlestem sortem elatam. Sed festinat historia ad manifestum munus, quo Christus vigilem Rosam ad connubialem tha-
la-

lamum inuitauit. Dies aderat conſecrata triumpho diuini Regis Hieroſolymam ingreſſi: cumque palmæ diſtribuerentur in Templo, ſola Roſa præterita fuit ab Aedituo properante: ſiue id caſu contigerit, ſiue Numinis conſilio ſingulari; vt Virgo nouitate confuſa timeret, ne obliquo forſitan animi motui inſcia ſuccubuiſſet. Ad Deiparæ ſacellum, cuius præcipũa tenebatur religione, confugit, & genibus innixa per vndantes lachrymas ſaucium cor ſuum effudit. Cum ecce Virginem videt ſibi ſereno, mitique vultu blandientem, mox in Filium conuerſam, & inde veluti fauſto oraculo excepto in ſe rurſus intentam. Roſa ignoto perculſa gaudio Puerum intuetur, qui pariter illi ſuauiſſimè arridebat, & poſtquam aliquamdiu miro ſenſu voluptatis ſuam Sponſam perfudit, in hæc aper-

apertè verba prorupit. Rosa cordis mei, tu mihi Sponsa esto. At illa mirum in modum exultans, ac in suum nihilum dehiscens, ancillam se dixit, paratam sui Regis ad nutus. Et Virgo Mater: vide, inquit, ò Rosa, eximium favorem, quo te Filius meus dignatus est. Exinde quibus gratiæ thesauris suam Sponsam ditauit Amor diuinus! Illa quidem sapienti viro, qui eius spiritus explorandi partes susceperat, pressius interrogata, dixit, verba sibi deesse, quibus munera liberalissimi Numinis in se immeritam collata explicaret. Vt autem perpetuò sibi versaretur ante oculos tantæ gratiæ monumentum, anulum poposcit à germano fratre suo, qui mysterij omnino inscius, perinde tamen ac si nuptijs interfuisset, eadem verba: Rosa cordis mei, tu mihi sponsa esto: anuli conuexo

iussit

iussit inscribi. Hoc Rosa sui amoris pignus vt in arca, in qua seruatur diuinum Corpus, feria quinta sanctioris hebdomadæ, includeretur, ab Aedituo impetrauit. At Paschatis die sponte, ac secretò rediuit ad Rosam, non sine nouo prodigio; namque prope illam innixa materi, & ad omnia intentissima, nihil animaduertit. Post Virginis obitum vir sanctitatis fama conspicuus manu tenens anulum Rosæ, in mortalium omnium rerum exilium raptus, & miro voluptatis diuinæ sensu colliquescens, Rosam vidit in excelso glorię fastigio inter præcipuos Cęli ciues prope solium diuinitatis: ac diù loco moueri, & protendere rigentem manum non potuit. Quod si hæc in aliena manu prodigia peperit nuptialis anulus Rosæ, quid ipsas nuptias in anima Sponsę præstitisse putas?

CAPVT IX.

ROSAE perpetuum orandi Numinis studium.

STudio precandi, meditandique mirificè Rosa floruit. Adhuc infantem Diuinus Spiritus orare docuerat, eoque igne succenderat, quem nec ipsa nocturna somnia consopirent. Audita ergo per noctem sæpissimè est numeratò reddere preces, quibus per diē inuigilauerat. Crescente verò cum ætate religione, duodecimo anno iam Vnitiua, quam dicunt, Orationis via Deo adhærebat. Porrò duplex illi erat alloquendi Numinis ratio: tùm enim soluto curis omnibus animo quietissimè se colligebat ad loquendum cum Deo: tùm inter manuum labores, & extima opificia, mentem nihilo-

lominus affigebat Diuinitati. Priori, vt supra innuimus, duodecim quouis naturali die horas seposuerat; posterior illi perpetuus erat, nisi quando per horā horribilibus, vt mox dicemus, imaginibus torquebatur; adeo vt siue dormiret Rosa, siue vigilaret, dum neret, texeret, sericos acu pingeret flores, alios alloqueretur, comederet, legeret, in horto, in area, vbique locorum, ac gentium, perpetuò obuersaretur animæ oculis illius amor Deus. Quodque omnem admirationem supergreditur, diuina hęc præsentia ita Rosæ internas facultates occupabat, vt illam ab extimis sensibus non adeo detorqueret. Quocirca respondebat appositè ad omnia: prosequebatur institutum opus: ac domi satagens circa frequens ministerium in remoto cordis thalamo cum Sponso delectabatur. At

in-

inter orandum omnino torpebant illius sensus ad mortalium rerum imagines. Hinc in Templo defixis in aram oculis, nec prætereuntes videbat; imò nec si aliquid in pupillas incurreret, attrahebat nictu supercilia; sed veluti rupes immobilis, quo loco, situque ad orandum se composuerat, eodem post horas, post diem integram, post duas solidas cum die noctes hærebat. Vltimis verò vitæ annis à mane feriæ quintæ ad Sabbatum vsque, nonnunquam & ad Dominicam diem in domestico Oratorio perseuerabat, omnino impos de pauimento surgere. Tres præcipuè in singulos dies horas diuina beneficia recolebat: assueuerat etiam altissimo generi orandi, quo Dei attributa centum quinquaginta mente peruoluens, singulis proprium latriæ cultum exhibebat: & hanc precationis formam

ter-

terrori esse Dœmonibus affirmabat, cui dum insisteret, tota ipsa mouebatur systole, quam dicunt, cordis, atque diastole. Familiares sermones, quibus alios allo-quebatur, plerunque sagittæ erant, quibus ferebatur in Deum: veluti hortum commendatura: Venustus est, dicebat, ac pulcher: Deus illi flores adaugeat. Illam omnia inuitabant ad Deum: & aliquando ægram, & viles cibos, quibus se reficeret, adornantem, canens auicula in extasim abripuit, mortalium omnium oblitam, ad vesperam vsque ab hora ante meridiem tertia diuino amore vehementius æstuantem. Quid quod plantas ipsas, mutosque stipites ad laudem, & adorationem Deo exhibendam Rosa mirabiliter inclinabat! Rem affero inauditam. Summo mane cum ad cellam suam reditura pandebat horti

ianuam, eminus conspectas arbores, virgulta, herbas, inuitabat, vt secum benedicerēt authori suo: & ecce moueri subitò ramos, collidi frondibus frondes, plaudere foliorum susurros, flores ipsos, ac frutices animari in musici murmuris harmoniam: altissimas arbores summo cacumine verrere solum profundæ adorationis ritu solenni. Neque hoc Rosæ prodigium peregrinum, ac rarum, sed frequentia diuturna conspicuum. Volucres etiam allexit in alternam adorandi Numinis societatem. Anno, qui Rosæ vltimus fuit, per quadraginta solennis ieiunij dies sole occiduo aduolabat prope illius cubiculum auis mirè vocalis; quam Virgo cantu prouocabat ad laudes diuinas emodulandas. Illicò auicula inchoabat argutam harmoniam, & sensim vocalior assurgens, tum Virgini

ce-

cedebat vicem, quæ voce tinnula, ſuauiſſimaque, & ingenio prodigiosè fęcundo hymnos inſtitutos proſequebatur, perque integrum labentis horæ ſpatium alternabant cantum ea lege, vt concinente Roſa, volucris attentiſſima nec pipiret: vixque dato ſigno ſextæ poſt meridiem horæ perfuncta officio, auolabat, poſtridie reditura. Alios porrò ad ſtudium orationis accendere omni conatu ſategit, præcipuè domeſticos: & pios libros, quotquot de hoc argumento verba faciunt, & legebat ipſa auidiſſimè, & legendos aliјs mira eloquentia perſuadebat. Religioſos verò viros, qui ſacras confeſſiones excipiebant, ac Dei Verbi præcones obteſtabatur enixè, vt ad orationem, qua Deum mente alloquimur, omni ſuadela, & arte mortales inducerent: vt vſum piarum meditationum in po-

pu-

pulum inueherent: vt ad frequentandas Dei laudes, præcipuè Rosarium magnæ Virginis perurrendum, omnes inflammarent: & mirum quantum hoc exemplũ, & ardens hortatio Rosæ diuinum cultum amplificarit.

CAPVT X.

ROSA funestis visis exercetur, ac horrendas alterius vitæ pœnas degustat. Doctorum examen subit, & ab illis mirum in modum probatur.

CVm ad altissimum gradum perpetui colloquij cum Deo Rosa ascendisset, atrocia tedebrarum interualla pati cœpit in nies, quæ solidis plerunque horis eò miseram deprimebant, vt sæpe nesciuerit, in tartarone esset, an in diro carcere ignis purgantis; adeo

nulla ſuauiſſimi Numinis recordatio, nullum ſolatij veſtigium aderat menti. Accedebat pœnarum in cumulum memoria nebuloſa præteriti amoris, quo Deo adhæſerat aliquando; ſed nunc eundem neque cognoſci, neque porrò diligi à ſe poſſe arbitrabatur, imò veluti peregrinum, alienum, vixque famà notum eminus, & raptim ſuſpiciebat: videbatur muro adamantino obſtructum effugium, vt nuſquam pateret huius labyrinthi exitus; quare vix erat, quo ab æterna pœna damni ſuam infælicitatem Virgo ſecerneret. Tam graue tædium vitæ eamdem inuadebat, vt triſte ſolatium venaretur à ſpe proximi interitus, ſed tunc animæ immortalitas importunè occurrebat, quæ illam æterno terrore miſerè lancinabat. Per ipſos quindecim continuos annos quo-

tidie semel in hanc caliginem demergebatur integrâ vt minimum horâ : iterum tabescebat in malis: insurgebat sibimet displicentis animi tædium : & Rosa tota iam spinea semetipsam sauciabat. Demum ea fuit horribilium figurarum acerbitas; vt Virgo tametsi ad quiduis ferendum impauida, vnicum hunc amarissimum calicem à se trãsferri enixè petiuerit; nam durius illi erat ab amore Domini diuelli, quàm interire; cum enim, quod corpori est anima, hoc sit amanti animæ Deus, deerat illi quotidie, abeunte Deo, vita nobilior. Nihil interim de rerum cælestium contemplatione remisit. Vix tandem reperti Theologi, qui de hoc prodigioso mentis angore quidpiam certi præsumerent definire. Fuere, qui deliria, aut insomnia, qui lemurum spectra, vel dœmonum præ-

præſtigias, qui fumantis atræ bilis paroxyſmos interpretarentur. At illa omnia modeſtiſſimè deuorabat, acquieſcens in alto prouidentiæ Diuinæ conſilio, & incuſans inopiam ingenioli ſui, quod implexos animi motus explicare non poſſet. Nitebatur ſubinde ſimilitudinibus adumbrare dolores ſuos, qui occupatum animum amariſſima cogitatione torquebant; at ſi ignis noſtri cruciatui conferrentur, ridendam eſſe comparationem, dicebat. Se longè à Deo ſitam in regione diſſimilitudinis: obrutam puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate, de qua loquitur Dauid: Anathema ſibi videri à Chriſto; veluti Paulus optabat: eum demum ab horridis illis imaginibus ſibi dolorem inferri, qui millies vitam, animamque ſibi rapuiſſet, niſi prodigiosè à Deo conſeruata fuiſſet. Cre-

ditur Sancta Catharina Senensis aliquando idem perpessa. De Beato certè Henrico Susone id compertum tradit historia. Sæpe illi erat ante oculos Christus iudex vultu asper, & horrendo tonitru intonans illud: discendite maledicti. At compulsa aliquando fateri num post tenebrosam noctem Sponsus illustraret animum suum, ingenuè fassa est, illico rursus emergere rerum cælestium voluntates: totam simul animam collucescere, & inflammari, & in sinum diuinitatis iterum volare: totam se transformari in Dilectum suum: immobiliter in Deo radicatam sibi videri, & illius gratia solidatam; adeo vt certò sciret, quod nihil vnquam se à Christi charitate separaret. Quamuis autem arcanum gratiæ lumen certitudinem illi indidisset, rectam semitam esse,

per

per quam ibat: tamen modestissima Virgo non est ausa recusare serium, perque interualla repetitum examen, quo præter illos, qui sacris illi erant à confessionibus, intimas eius animæ latebras peruestigarunt alij sapientia, & religione singulares, tùm è sacra Sancti Dominici familia, tùm è Societate Iesu, tùm Doctor Ioànnes de Castillo sanctitate nobilis Vir sæcularis. Illi veritatem omnibus vestigijs indagantes; post diuturnam, & sæpius iteratam quæstionem, hæc præcipuè compererunt. A prima pueritia Rosam cœlestes stimulos, & tranquillum orandi spiritum concepisse; adeò vt nihil illi dulcius esset, quàm loqui cum Deo, ac Diuinis inhiare. Ad duodecimum vsque annum ætatis vario illam inter orandum tenore, subinde cum imbecillitate corpusculi, cum

somno, & mentis euagationibus luctatam fuisse: plerunque tamen animo libero, & quieto perrexisse in Deum, & ab illo tempore expertam, ita se diuinæ pulchritudini affigi, non modo vt ad nullius rei amorem, velut ad scopulum adhæserit vnquam, sed neque si sponte conaretur, aliò mentem detorquere posset, neque intimarum imaginum intercursu, nec occupationibus sensuum externorum diuelli à complexu dulcissimi Numinis: radiare in animæ suæ penetralibus præsentiam propitiæ Diuinitatis, & hac deprehensa, nulla se posse alia re oblectari. Interrogata, num quos de mystica Theoria legisset libros, negauit inops Virgo; imò ne nomen quidem, si quod proprium esset huius, quam dicunt, intuitiuæ orationis, sibi innotuisse. Quæsitum ab illa est, quanto sudore

dore pugnauerit in prauas animi inclinationes; at illa, vix se meminisse talium certaminum, respondit, & ab infantia propensione quadam innata complexam esse virtutem. Si quis autem improuisus motus nixus fuisset assurgere, & repente ex apprehensione diuinæ præsentiæ, citra conflictum euanuisse. Num quid solatij caperet ex rebus creatis, quando animum contemplandi labore fessum nonnihil remitteret, interrogata, negauit, se posse rebus perituris exhilarari: ac si ad momentum conspectum perderet amantis Dei, id sibi videri atrocius quauis gehenna. Horrendas porro imagines, pauoresque, quibus illam diximus agitatam, statuerunt quæsitores, fuisse experimenta pœnarum, quibus in diro carcere ignis purgantis torquentur animæ. Quando verò

nulla spes euadendi illi affulgebat, quodam æternitatis fumo, & horroris inferni caligine obtenebratam fuisse; ne virguncula tam prodigiosis ditata muneribus aliquando superbiret: vtque illius amor hoc igne purgatus vehementiùs inclaresceret. At adacta pro imperio aperire, qualiter sibi post illas infernas tenebras esset, suffusa rubore, quem metus, ac pudor accenderat, dixit demissa, & intercisa voce: Plerumque post illas tenebras ostendi sibi humanitatem Christi, nunc virili, nunc infantili facie: sæpius & Virginem Matrem, & hanc diutius obtutui suo indulgeri: hinc robustum gaudium super omne gaudium, hinc experimentum cognationis diuinæ, hinc vitam, & alacritatem omnium affectuum oriri: hinc accensum pietatis ignem nullis fluxarum blandimen-

tis rerum extingui posse. Denique post omnia sagacissimè explorata; hæc omnium quæsitorum sententia fuit: Tutissimam esse viam, qua Virgo ambulabat: nullam hìc subesse vaferrimi Dœmonis imposturam. Aliqui Theologi præstantissimi, auditis, quæ de Augustissimo Trinitatis Mysterio, de hypostatica Verbi Diuini vnione, de libro vitæ, ac prædestinationis, de natura Gratiæ, alijsque fidei secretis, arcana promebat Rosa, nèque par acumen illius fœminæ ingenio, neque vllam mentem liberalius à Patre luminum illustratam se cognouisse professi sunt, & manifestè patuisse altiorem spiritum, qui in Virgne loquebatur. Præcipuè verò cępit omnes admiratio, quod ab infantia ad gradum, quem dicunt, vnitiuum ascendisset, absque eo; quod alium, quem nuncu-

cant purgatiuum, vix attigisset: quodque in horrendo illo tenebrarum tormento, & miseris fluctuãtis animi tempestatibus, quasi certauerit cum Deo, tristiusne ille affligeret: an illa vellet affligi; adeoque non solùm ferendo fuerit, sed & quotidie triumphauerit. Sanè apud omnes quotquot Limæ tunc aderant, & aderant multi consummatæ virtutis fama celebres, inualuerat constantissima opinio, Rosam spiritu Dei agere, & agi, & sapientia cœlitus infusa gubernari. Quædam sanctitatis nomine celebris fœmina sicubi cum ea concurrisset, flexis humi genibus repugnantem excipiebat, & eodem corporis habitu ad eam literas dabat; at vbi Rosa vestigium fixerat, gestiebat, os, & oculos applicare.

CAPVT XI.

ROSA cum Christo, Deipara, & Sancta Catharina Senensi familiariter, iucundè, assiduè sermocinatur: domestica Tutelaris Angeli consuetudine fruitur: variè luctatur, cum Dæmone, semper victrix.

NOn solùm post internas animi nubes diuini solis manifestus vultus Rosam exhilarabat, sed aliàs quam sæpissimè videndum se præbebat amantissimæ Virgini. Dum sacros Rosa libros percurreret, paruus Amor vix digiti statura procerior obambulabat paginas passu leuissimo: & interim sereno, suauique obtutu Sponsæ suæ blandiebatur: dum telas consueret, laborantis pulullo quietissimè insidebat: arridebat

ridenti, breues protendebat vlnas, velut offerens amplexum; omnique gestu, ac motu testabatur amorem suum. Has verò delicias frequentes Rosæ obtigisse, imò fere quotidie, argumento est, quod si ille tardabat, Sponsa querulis vocibus lamentabatur: vtque amor Poesim docet, suas querelas familiari metro illigabat. Ex gutturis dolore aliquando laborantem Sponsus inuitauit ad ludum, & victrix Rosa suos mitigari dolores popoſcit, & impetrauit. Diuinus verò collusor iacturam non ferens ludum instaurauit, & cùm illi prosperè alea cessisset, in victoriæ præmium quæsiuit, augeri tolerantiam Rosæ; ideoque primos illius dolores geminauit. Hoc dum blandè, modestèque narrat matri, ne illa ob suam ægrimoniam contabescat, visa est aliquandiù

vultu Angelico radiare. Aliàs cum in hortensi cella nocte concubia viribus destituta fomento indigeret, sui lateris ambrosiam delibandam cordi Virginis Christus obtulit, vti quondam Catharinæ Senensi, cuius proinde Virginis non alumna solùm fuit, sed etiam Collactanea. In illustris fœminæ domo post sancta colloquia de more secessit ad orandum, & septennis puella iuxta Rosam vidit puerum Iesum multicolori amictu indutum, & radijs coruscantem. At in alijs ædibus Isabellæ Mexiæ visus est diuinus Infans consertis cum illa manibus porticum obambulans miscere secreta colloquia: hærere in Sponsæ vultu, tanquam rerum omnium oblitus: & quacumque fixisset pedem, improuiso lumine fulgebat pauimentum. Quidquod mutui amoris adeo sollicitus erat Spon-

sus Diuinus, vt ne florem quidem in consortium venire pateretur. Inuenit aliquando Rosa eradicatos flores, quos in horto studiosius alebat, & ob id dolenti Christus occurrit, ac dixit: An non ego flos campi melior quouis cęlesti viridario? Flos es, ac flores amas? Mihi tuos amores indulge. Ego illos eradicaui, ac proieci. An non hæc fidem faciunt visioni fęminę cuiusdam religiosissimæ, cui professus est Christus, à se Rosam gestari in penetralibus cordis, seque vicissim in eius virgineo pectore tranquillissimè habitare. At Cęli Regina quàm frequenti alloquio, aspectuque Rosam dignaretur, vel ex hoc deprehendi potest, vt paucis multa complectar, quod cubiculariæ officium illi exhiberet, manę Virginem à somno excitando. Illam à multo tempore destituerat neces-

ſarius ſomnus, cui conciliando moderatores animæ præcepere vespertinum lactucæ, ac ſoporiferorum ſeminum vſum; ſed cum vix hęc inducerent quietem, dum inſtabat hora ſurgendi, cruciabatur Roſa, quod ad præſcriptam horam euigilare non poſſet. Ergo Deiparam ſtellam matutinam vocauit in vota, quæ cum immineret hora ſurgendi, aderat conſpicua, & miris diſtincta luminibus voce nectarea dormientem compellabat his vocibus: Surge ad orationem, filia, ſurge nam inſtat hora. Cum aliquando Roſa in lectulo conſediſſet, ſed prægrauante ſomni pondere in ceruical eſſet relapſa, rediuit. Auguſtiſſima Excitatrix, niueaque manu pulſauit dormientis latus: Surge, dicens, filiola, ne pigriteris. At illa vice *Roſa* abeuntem vidit à tergo Deiparam ſuſpenſis veſtigiis, cuius s[illegible]

materno vultu solita erat impleri, illam cominus intuita, vti fassa est, deque facie ad faciem. Ex quo semel à Christo data illi fuit Magistra Catharina Senensis, mutua harum Virginum colloquia, tam amica, ac crebra fuerunt, vt, veluti in Moysi vultum post diuinum consortium, sic ex vultu Catharinæ in Rosæ faciem lumina transiuerint, quæ hanc illi per oris lineamenta propemodum assimilarint. Hinc apud omnes Rosa altera Catharina Senensis dicebatur, præcipuè ab obitu, cum illius facies in feretro videnda omnibus patuit. Cum Tutelari Angelo domestica illi necessitudo intercessit: illum legabat ad Sponsum, si forte hic hora consueta non adfuisset. Nocte quadam in eremo sua sensit vires ex improuiso languere; ideo rediuit ad matrem, quæ instantis deliquij signa notans in

filiæ vultu, iussit ancillæ, adire subitò vicinum propolam, & emere libum Indicum, quod Chòcolatam vocant. At Rosa rogauit matrem, vt sumptui parceret, affirmans, sibi potionem illam non defuturam. Subirata mater ancillam vrgebat ad opus. Sed Virgo, mox, inquit, aderit è Quæstoris domo, qui calentem deferet Indorum ambrosiam. Et quis hoc noctis Quæstorem admonuit de imminenti deliquio tuo? addebat mater. Cum ecce Quæstoris seruus vas affert argenteum, calenti chocolata plenum. Attonita parens obedientiæ vinculo filiam adegit, ediceret, vnde compererit, affore sibi remedium. At illa subridens, sæpe me, inquit, huiusmodi dignatur officiis Angelus Tutelaris: illum misi, qui admoneret Quæstoris vxorem de medela, qua indigebam. Solebat
ma-

mater ante mediam noctis horam aperire ostium horti; vt inde filia se domum reciperet. At quondam oblita cum esset, Rosa per fenestram cellulæ suæ vidit vmbram candidam motu decoro agilem, aspectuque non iniucundam, quæ Virginem, vt se domum versus sequeretur, inuitabat. Agnouit illa sub vmbra latentem Angelum suæ custodiæ destinatum; cumque illo se dedit in viam. Vt ad horti ianuam peruenere, hæc ad vmbræ tactum sponte patuit. Sed & aliorum Tutelares Angelos sibi ad nutum habuit obsequentes. Exemplo sit vir quidam è religiosa familia, qui peregrè profecturus Rosæ preces flagitauit pro itineris periculis diuertendis. At cum diu iter tutissimum habuisset, in Truxilli conuallibus grauia, quæque perpessus est: ac deinde Limam regressus cum Rosa con-

que-

queri cœpit, quod se destituisset: Virgo id accidisse dixit, quia non ille tunc fuerat Peregrinus, qui esse solebat, & hominem admonuit de arcanis ei solummodo notis, quæ non nisi Angelo internuncio *Rosæ* potuerant innotuisse. At quantum illam Sanctissimi Angeli amabant, tantumdem oderant furiæ tartareæ, quæ aliquando palam cum generosa puella certarunt. Ingentis molossi forma semel in horti cella per tenebras aggressus est *Rosam* malignus Tenebrio: pertentauit irrito morsu virgineum corpusculum, quamque discerpere non poterat, diu raptauit per solum; quousq; *Rosa* his vocibus: Ne tradas bestijs animas confitentes tibi, hostem egit in fugam. Fuit, cum ex insidijs adrepens Cacodæmon improuisum ei colaphum incussit: cum saxum in eam librauit eo

con-

connisu, vt euntem afflixerit: Cum in secreta ædium parte orans Rosa vidit in prægrandi sporta teterrimam belluam licentius tumultuari, ac, dedignatam qualicumque solatio lucis vti, candelam extinxit, & hostem in arenam prouocauit. At ille gigantea mole prosiliens per humeros corripuit Virginem, strinxit, contorsit, quasi laceraturus obluctantem: & omnia quidem puellæ ossa commolita videbantur, neruique distracti; at infractus animus risit furentem Cyclopis insaniam. Animaduersum est, frequentes hos Virgini fuisse agones, nec vnquam formidinis ab illa sensum expressisse, quando feroci vultu animorum prædo irruebat. Sed aliquando cum in horto specie formosissima, ac pene mutatus in Angelum lucis illi adstitisset, & procum ageret, à nobili fuga victoriam

ctoriam quæſiuit illico Roſa, & in propinqua porticu ferreà catenà correptà nudos ſibi humeros flagris acerbiſsimis cruentauit, interque ſanguinis, & lachrymarum riuos de Sponſo conqueri cępit, quòd ſe tunc deſtituiſſet. At ille manifeſta luce conſpicuus *Roſæ* vultum exhilarauit, ac dixit: Ni tecum ego fuiſſem, tu ne victoriam reportaſſes? Germana planè ſunt hæc *ijs*, quæ Sanctæ Catharinæ Senenſi in certamine ſimili contigerunt, cui Virgini collata munera Sponſus in *Roſam* quoque congeſsit: velut etiam mirabile donum internoſcendi ſynceras viſiones ab illuſionibus Sathanæ, quo floruit à pueritia: ac tunc eruditè recenſuit regulas diſtinguendorum ſpirituum ab effectibus, quos in anima pariunt: Has olim Chriſtus Catharinam docuit, hæc *Roſam*, quæ ſuam

adeo

adeo Magistram expressit, vt si ad Indos accidisset fama erroris Pythagoræi de transmigratione spirituum, quamplurimi credidissent, Catharinæ animum in Rosæ corpus ingressum.

CAPVT XII.

ROSAE vexationibus, morbis, ærumnis pressæ prodigiosa tolerantia.

ROsis connascuntur spinæ. Nonum ætatis mensem attigerat, cum lactanti matri aruerunt vbera, reque angusta domi prohibente conductam nutricem, liquidiori pulte supplebatur lactis inopia, diducto paruulæ ore non sine cruciatu, sed sine lachrymis; quin imò Rosa sui pollicis inutili suctu tacita fraudabat famem. Vix pedibus ingredi coepit, cum ob muliebrem Auiæ, Matrisque de Isa-

Isabellæ, *Rosæque* nomine controuersiam, vtriusque vexationibus . sevidit implicitam; excepta virgis ab auia, si ad *Rosæ* nomen, à matre, si ad Isabellæ, responderet. Vt suauis erat indoles filiolæ, sic asperum ingenium matris; quæ *Rosam* ob eximiam modestiam, perpetuas preces, ac sæculi fugam, non conuitijs solùm, alapis, pugnis, & calcibus, sed & nodoso baculo ex malo cydonio delumbabat, præsertim post grandecrimē præcisi capillitij. *Nec* mitiores in eā domestici ob continuū commercium diuinorum, & ferè nullum alimentum, quo patebat, humanis viribus eam viuere non posse; vocabant *Rosam* in suspicionem fictæ sanctitatis, eique minabantur, breui rapiendam ad sacrorum Quæsitorum tribunal. Exultabat interim *Rosa* videns, per ipsas Catharinæ vias ire se ad

Sponsi

Spõsi cõplexũ:& ab illustri fęmina interrogata, cur à Seraphica Magistra sua non quæreret ab his ęrumnis effugium; namque apud omnes in comperto erat, Rosam, quæcumque vellet, à Catharina impetraturam: pluris se facere, dixit, suæ matris stigmata, quàm delicata solatia; eò quod puderet Crucifixi sponsam, vel per momentum cruce viduari. Et hæc quidem prægrandis nunquam, aut raro illi deerat; namque vacantem ab externa grauior occupabat interna, cessantique foris insectationi agminatim corporis ægritudines succedebant. Ex dira neruorum attractione triennium lecto decubuit cruciatu immenso, gemitu nullo. Mirum quot ex diuersis, oppositisque causis in Virginem morbi irruerent, terni, simul, & quaterni, nullo supposito in exsucco, aridoque corpu-

sculo

ſcuſo ardoris pabulo. At non ab intemperie humorum, ſed à beneuola Sponſi manu, vt ipſa probè ſentiebat, hiſce agonalibus bonis prouenientibus. Sanè confeſſa eſt aliquando, putare ſe, nullum alicuius partis, aut membri ſupereſſe cruciatum, quem ipſa experta non fuerit. At ne primus quidem impatientię motus vnquam obrepſit, qui affixam diuino beneplacito vel latum vnguem detorqueret. Cum angina, cum aſthmate, cum iſchiade, cum pleuritide certandum illi ſæpiſſimè fuit. Stomachi, pericardij, inteſtinorum dolores frequentes conuulſiones inuehebant: febres, eaſque contumaces aſſuetudo verterat in iocum; non item articulares manuum, pedumque fidiculas, podagram, chiragram, arthritidem, domeſticam præcipuè familiam epulonum, quæ impranſam, &

incænatam Rosam frequentissimè insederunt. Illa inter extremos dolorum laniatus, benè sibi esse perpetuò dicebat, & Sponsum tantūmodò alloquebatur his vocibus: Domine, auge, auge dolorem, dummodò augeas & amorem. Quàm verò suæ Rosæ precibus obsequeretur Sponsus Diuinus, ostendit mirabili, celeberrimaq; visione, qua supra geminos arcus lucis immensæ Christum librantem aurea lance hominum tolerantiam, suaque munera illis collata in præmium, aspexit: eūdemque suum regem audiuit elata voce commendantem pœnas constanter ab hominibus deuoratas: & affirmantem, non alia, quàm Crucis scala ad Cœlum eniti homines posse. Tunc validissimus impetus Rosam inuasit prosiliendi in forum, & ærumnarum pretium celebrandi, diuinęque gratiæ, cu-
ius

ius mirabilem pulchritudinem, & vim, qua constituit animas deiformes, apertè viderat. Hoc præparauit Rosam ad vltimos paralysis dolores, qui præmaturam ei mortem intulerunt.

CAPVT XIII.

ROSAE ardentissimus erga Sponsum amor, varijs indicijs manifestus: Impetratum ab illa miraculum sudantis imaginis, vt Christum omnibus amandum persuadeat.

QVanta in huius Virginis corde flagraret Aethna diuini amoris, palam aliquando fecerunt splendores, & flammæ ab orantis vultu scintillantes. Visa non raro est euibrare per os, oculosque lucidissimum ignem, præcipuè dum funderet preces. Eiusdem ardoris indices erant ignita

ſuſpiria, quibus perpetuò diuinũ cordis æſtum ventilabat, Ardentes perpetuò precatiunculas iaculabatur in cælum, quas operæ pretium eſſet hìc apponere; namq; plurimis vſui fuere nõ ſine maximo diuini amoris incremẽto. Omnia Roſæ colloquia, ſalutationes, reſponſa amoris diuini mentione condiebantur. Vnicum illi ſolatiũ erat, de amore diuino aut audire, aut loqui: omne aliud argumentum comi dexteritate hùc inflectere. Tunc Virgini aliàs taciturnæ præſtò erat facundia mirabilis: fulgurabant oculi, & ex cordis abundantia loqui linguam manifeſtum erat. At cũ in priuato Oratorio ſoluebatur in preces, gratiſſimum erat audire inuitantem ſingulos ordines creatarum rerum ad amorem diuini Conditoris. Duabus, ac tribus horis eidem inſiſtebat, & clam audiebatur à multis,

qui

qui viderunt arripientem non rarò pendulam è pariete citharam, tactuque chordarum temperantem impetum vocis, & excepta sunt hæc verba ab illa numeris illigata.

En inter Flores pulchrescis, & inter Oliuas,
Iesule, nec molli spernis adesse Rosa.

namque matre Oliua, & patre de Floribus nata erat. Vehementissimi amoris comes, ac testis zelus Virginem adurebat; ideoque otiosos in templo fabulantes admonebat officij: Non erant domi, qui coram illa quid ineptum proferrent; veriti fulmina Virginis diuinas iniurias non tolerantis. A prima pueritia si fortè audiuisset sorores amatorium quid concinentes, vberrimo fletu testabatur

dolorem cordis exulcerati. Lachrimas, quia vnicè ad ęrarium Dei pertinere didicerat, namque illis emitur Cœlum, nolebat aliò à quoquã profundi; ideoq; cùm fortè vidisset matrem plorantem: Quid, inquit, prodigis gazam Numinis thesauro inferendam? Quotiescũque verò suum Deum ab alijs coli animaduerteret, triumphabat immenso gaudio: & aliquando cum rediuisset ad cor fœmina è sacro Cœnobio profuga, Rosa miris lætitijs incessit, festumque diem egit, perinde ac si totius Americæ sceptrum ad illam deuolutum fuisset: Deusque, vt Rosæ gaudium intenderet, ostendit ei sanctitatem insignem, quam adeptura olim erat pœnitens Sanctimonialis. Habiturus aliquando erat solennem concionem Confessarius Rosæ, quem repentè febris inuasit. Resciuit id Virgo, & precibus con-

tra ſe inuitauit Concionatoris febrim, futurique euentus certa, virum admonuit, præſtò illi fore vires, ſe verò coquendam febri non ſua: quod re ipſa contigit Roſæ, vt olim Sanctæ Catharinæ Senenſi. Propagandæ gloriæ diuinæ ſtudio innumera excogitabat in dies, quæ hominum pietatem, accenderent: velut inter cætera, nouam artem conficiendi veſtes Infanti Deo, offerens pro induſio, faſcia, ſtragulo, fimbrijs, crepũdijs precationes, ieiunia, verbera innumera: quod nobile inuentum quàm plurimi amplexi ſunt. Hanc autem ſui amoris amplificandi ſollicitudinem ingenti miraculo probauit Deus. Anno huius ſeculi decimoſeptimo, decimaquinta, Aprilis die, cadente Sole Roſa, cum vxore, & filiabus Gundiſalui Quæſtoris effuſa in preces ante, pulcherrimam Seruatoris imaginẽ,

vehementius amoris stimulis concuti cœpit, iamque nec voci temperare posse, sed erecta in pedes feruidissimè affari suum Deum, eumque obtestari, vt ignita pharetra excussa mortales omnes sui amoris telis vitalibus vulneraret: cum ecce puella Quęstoris filia videt Seruatoris vultum sudore madidum, in argumentum amoris, quo flagrabat amantissimus Deus, quemque in Rosæ gratiam indicijs illis profitebatur, vt pares in hominum cordibus flammas accenderet. Mox puellæ mater, tùm genitor, deinde Religiosi viri, tandem Angelinus Medorus, qui sacram effigiem colorauerat, alijq; plurimi viderunt copiosas sudoris guttulas ad instar minutissimorum vnionum tota sacratissimæ imaginis facie conspicuas lucere, ac prominere: subnasci alijs alias, mutuoque attritu solui in fluxum, ac di-

diuersis lineis per capillos, & collum decurrere, quòque detergebantur magis, eò magis erumpere, riuosque riuis succedere: & hoc ostentum supra quatuor horas produci, nullo colorum, aut venustatis detrimento, imò adaucta interim pulchritudine vultus diuini. Chrystallini humoris claritas, odor nullus, & alia quàmplurima examina palam fecere, non inesse humori pinguedinem aliquam ex coloribus oleo temperatis, sed omnes naturæ, atque artis industrias à tali prodigio longè abesse. Proscenium illud amoris diuini reciprocos hominum amores inuitantis Rosæ vota impleuit, namque omnes, qui spectaculo interfuere, nouis, acutis, insolitis diuini amoris stimulis sub illius intuitu vulnerati sunt. Neque hic stetit miraculum, sed alterius partu suam certitudinem asseruit; namque *Rosa*

ipsa lapsu fortuito ad terram allisa grauiter offenderat ; adeo vt chirurgi metuerent, aut mancam Virginem ea parte fore , aut curationis remedium diuturnum, incertumque . Rosa certa recuperandæ salutis , si gossipium diuino sudore madidum brachio admoueretur, tamen cupida fruendi diutius doloribus suis, id non est ausa, nisi ex Confessarij præscripto. Tūc verò impulsu præualido sentit redire ad suam sedem distortos neruos, detumescere pulpos, distringi musculos : attonitis ad hæc chirurgis, qui de intractabili brachio, & in omnem medelam contumaci, iam propè desperauerant. Præter illa, quæ innuimus, Rosæ prodigia, imperium in belluas, arboresque , & in spiritus ipsos ex corporis concretione seiunctos, intuitum cordium, & absentium rerum, manifesta alloquia præsentis

Dei,

Dei, prodibit breui aliorum vberrima appendix.

CAPVT XIV.

ROSAE cum imagine Deiparæ familiare consortium: in diuinæ Crucis signũ religio: Mutui honores, quibus illa, & S. Catharina Senensis se prosequuntur.

ANte centum, & amplius annos imago Deiparæ Virginis, cui à Rosario nomen est, Limæ cultum accepit: Ex illo Roseto ver nascentis fidei in eas terras se latè diffudit. Ad huius aram Rosa perpetuò procumbebat in preces, mira lætitia gestiens, & suam Diuam loquentem varijs serenæ frontis radijs, veluti quibusdam nutibus, tàm perspicuè percipiebat, vt nulla verborum facundia melius præstare id

possit. In Filioli quoque diuini vultu velut animato libro responsa distinctè legebat, tanquam mutis characteribus exarata. Hunc deperibat: huius ad intuitũm nouo calore perfundebatur, & gaudio; videbatur enim cœlestis Infans brachia foras protendere, veluti in amplexum Rosæ procursurus. Fama erat, illam omnia impetrare, quæcumque ante sacram imaginem à Cęli Regina flagitaret: ac tanta securitate rerum euentus pollicebatur, vt concessæ gratiæ diploma præcepisse videretur. Colebatur in domestico Oratorio altera Dei Parentis imago, in qua Rosa videbat omnia spirare, ac viuere, & aliquando cum pia matrona ante illam narraret prodigia, quibus Virgo in Atocha clientes suos à vitæ discriminibus eripuerat, Rosa prospexit imaginem edentem signa

gna inuſitatæ lætitiæ, torquentem oculos benigniſſimo nutu, auguſtius radiantem. Porrò ſacellum Roſarij quouis die Sabbathi floribus exornare conſueta, quos in horto educabat, nunquam hoc ſolatio deſtituta fuit, quanuis perfrigida rigeret, aut ardens eſſet anni tempeſtas. Sed pulchriùs induebat ſpirituali veſte Reginam ſuam, tunicam, ſyrma, coronam, & alia ornamenta, ieiunijs, inflictis ſibi verberibus, & precibus innumeris componens. Præaltam crucem in hortenſi ſua cella extantem pijs complexibus perpetuò ſtringebat: vbicumque diuinum hoc ſignum incurriſſet in illius oculos, pulſu validiſſimo eius præcordia agitabat, ſiue in fortuita trabium commiſſura, ſiue in decuſſatis ſepiū bacillis, in vectibus, in ipſis demum feſtucis, ac paleis occurriſſet, illam ſine attenta venera-

neratione nunquam præteribat. Libanotim, vulgò rorem marinũ, alebat in horto, cuius tres arbuſculæ in crucis formam coibant: vnam ex his Proregina dono quæſiuit, ſed apud illam ceſpes illicò exaruit, & idcircò Roſæ manibus iterum inſitus, poſt quatuor dies pulchrior ſolito reuiruit. Circumferre Sanctæ Catharinæ Senenſis imaginem quotannis ſolebat pium Sodalitium illius cultui conſecratum: cuius Diuæ ſtatuæ coronis, floribus, & multo fulgore gemmarum adornandæ Roſa quoad vixit deſtinata fuit: quo in munere temperare ſibi à lachrymis, ab oſculis, ab alloquijs præ ardore, non poterat. Oh ſi præſto mihi eſſet pecuniæ vis non exigua, dixit aliquando, vt pulchriori amictu te induerem, optima Mater: & ecce illicò adfuit, quæ ab illuſtri fœmina nummos attulit, Roſæ votis

deſi-

designatos. Visus non rarò fuit sacræ imaginis vultus insolito splendore radiare. Floruerunt ad imperium Rosæ caryophylli, quorũ pridie ne nodi quidem apparuerant in florem erupturi: ac tres vernarunt, quot sibi Rosa iusserat afferri. Francisca de Montoia, quę sacrum Catharinæ simulachrum, exornauerat, Rosæ beneficio incolumis euasit ab igne sulphurato, qui in oculum ipsius incurrerat, & resiliens incendit vestes alterius fœminæ, quam corripuit. Ipsiusmet Rosæ dexteram aliquando horrenda arthritis inuaserat, adeo vt intumescẽte manu mirũ in modum, nec digiti loco moueri possent. Vt verò Seraphicæ Matri suę festiuum habitum solito cultũ cõponeret, digitos forficum ansulis immisit, cum id fieri præ tumore non posset, & alacritate mira gemmas, torques, monilia in ordinem
distri-

distribuit; attonitis ad hæc regio Quæstore, illius coniuge, & medicis, qui diuinitus id contigisse professi sunt.

CAPVT XV.

ROSAE feruidus amor, & cultus in diuinam Eucharistiam, pro qua ad Martyrium se accingit.

TER vt minimum in hebdomada diuina Eucharistia reficiebatur, quinquies non rarò, & aliquãdo in singulos dies. Præmittebat semper magno gemituum, & lachrymarum apparatu sacramentalem confessionem. Pridie asperius cruentabat corpusculum flagellis, rigidoq; ieiunio, & hospiti diuino tàm pretiosis ignitarũ aspirationum odoribus cordis habitaculum adornabat, vt si per totum

tum vitæ ſpatium illa tantùm vice exceptura eſſet amantem Deum. At dum procumbebat ad Angelorum menſam adeò diuini amoris igne flagrabat, vt facie præſeferret cordis incendium; hæc enim coruſcabat adeo, vt Sacerdotibus terrorem incuteret, cœleſti ſplendore ſæpiſſimè perfuſa. Angelica non raro forma, radios etiam emittens apparuit religioſis viris: & ipſa Virgo à confeſſarijs iuſſa indicare mirabiles effectus, quos in animo ſuo diuinum hoc Sacramentum pariebat, in ſingulis verbis hæſitabat, cauſata vocabulorum inopiam; tamen, immigrare ſe quodammodo, dicebat, in ſuum Deum, & gaudio tàm immenſo recreari, vt profectò nulla iucunditas mortalis vitæ comparari poſſet illi, qua mamilla Regum, pretioſum hoc conuiuium, ſuam ſecum quodammodo diuini-

tatem

tatem partiebatur. Accedebat robur, & saturitas prodigiosa, adeò vt cum sæpe, dum templum adiret ex pridianis ieiunijs, flagris, ac vigilijs fessa, in angiportis hærere cogeretur, Diuino refecta pabulo domum rediret alacri passu: præiret matrem, veluti si ambulandum illi esset ad montem Oreb in fortitudine cibi illius. Vt verò corporis saturitatem à pastu Eucharistico acceperit, patuit domesticis; namq; reuersa domum ab epulo diuino, rectà festinabat ad secretū cubiculi, & ibi ad seram vsque noctem inclusa perstabat in Sponsi complexibus: & rogata cibum sumere pridiano exhausta ieiunio, respondebat: pre ingenti satietate à mensa Domini alium se cibum admittere neutiquam posse: & aliquando per octo solidos dies Altaris Sacraméto pasta ab omni prorsus corporali alimonia, veluti Sancta

cta Catharina Senensis, abstinuit. Tanta verò religione venerabatur hoc Sacramentum, tàm ardenter amabat, vt quotiescumque illo recreanda erat, Missæ sacrificijs interesset omnibus à summo mane ad meridiem vsque, ne ad momentum quidem oculos ab ara deflectens, aut supercilia vnico nictu demittens, licet noti, ignotiq; ante illam transirent, & ferè in oculos incurrerent. Cum publica quadraginta horarum supplicatione adorabatur Sacramentum à populo, à mane ad vesperam vsque immota prorsus hærebat innixa genibus Rosa, oblita prandij, ne vna quidẽ aquæ guttà refecta: sic per octo solẽnes dies SS. Christi Corpori consecratos: sic vltimis quatuor annis, vbi feria quinta maioris hebdomadę deduxerat ad monumentum Regem suum, donec die Parasceues ad tabernaculum transferretur.

ferretur, nec noctu inde cedebat, affixa tumulo, toto viginti quatuor horarum decursu; nec sedere coram illo ausa, nec muro tantisper acclinari. Sicubi audisset ad diuinum Corpus adorandum signa dari, cor, & caro illius exultabant in Deum viuum, & viuidior in facie color accendebatur. Iucundissimum illi erat suis manibus aptare lintea, pallas, & quidquid textile ad sacrã Altaris supellectilẽ spectat: pretiosos è filis sericis flores effingere, & in hęc opera cõficiẽda, ne diurni laboris penso egestatẽ matris fraudaret, noctis partem seponere. Denique pro Sanctissimæ Eucharistiæ mysterio vitam effundere prægestijt. Cum Batauorum classis Peruuiæ littora popularetur, & ipsi iam Limensi portui immineret, imò etiam in arenam prosilijsse milites dicerentur, Rosa, cæteris, exanimatis, mirum in

mo-

modum exultans, in templo socias hortari cœpit ad subeundum pro religione martyrium: vtque maiorem ijs ardorem inijceret, facie rutilante, vestem, qua longior in terram defluebat, alacriter præcidit, cothurnos exuit, vt in breui hac veste magis expedita incurreret in hostes. Ex oculorum scintillis, ex impauidi vultus constantia, ex viuido tono vocis heroicæ animosa virago leænam induisse videbatur, lacessens horam fatalem, & morti minitans pugnacissimè: Feruebat Virgini sanguis effundi auidus, cum auditum est, receptui Batauos cecinisse: & voto suo fraudata Rosa torqueri cœpit ardentiori siti martyrij, cuius amore saucia dolebat, se non illis temporibus natam, quibus glíscebat tyrannorum furor in Christianos, & sæpe cum gemitu dicebat familiari matronæ:

næ: Vtinam idonea ratio, & modus occurreret, adornandi fugam ad barbarorum prouincias, & ibi ſanguinem pro Chriſto fundendi.

CAPVT XVI.

ROSAE eximium pro periclitantium animarum ſalute ſtudiū, & ardor conſulendi corporali ſaluti proximorum ſupra modulum facultatum.

OVoties ad interiora meridionalis Americæ montana flectebat oculos, cruciabatur medullitus, illachrymans infælicitati tot barbarorum: & cæteræ gentes Chriſtianis legibus non excultæ perpetua illi erant materia lachrymarum: Optabat viſceratim diſcerpi, ac retis inſtar obpandi voragini, qua tot animæ infælices rue-

ruebant ad Tartara: hortabatur Religiosos viros ardentissimis verbis, vt vulneribus animi omni ratione mederentur, & ad nunciandum Barbaris Euangelium festinarent: non hærendum, intonabat, in subtilitatum apicibus, in controuersijs verborum: proijci scholasticos labores, clamosasque disputationes, si tantis parta sudoribus eruditio proximorum saluti, fideique propagationi non impendatur. Asseuerabat, se nisi fœminā natura finxisset, decurso studio literarum adituram fuisse ferocissimas gentes, quas vel in viam salutis reduceret, vel ab illis coronam acciperet mortis obitæ pro fide sanctissima. Statuerat adoptare sibi pupillum inopem, & desolatum, quem in studio virtutis, & literarum educaret ad laborem in conuersione gentilium subeundum. Vni ex Confessarijs suis incer-

certo, an expeditionem ad Barbaros susciperet; obtulit dimidium operum suorum, quibus Diuinitatis amorem demerebatur, vt alacrior ille ad excolendam vineam Domini festinaret. Quæ verò illi cura fuit, & zelus periclitantium Christianorum. Pro his quotidie cruenta sibi verbera infligebat, dicens: si quo modo sibi licuisset fungi sacri Oratoris officio, opertam horrido cilicio, nudipedem, squallidam interdiu, noctuque se circumlaturam Crucifixi Seruatoris imaginem per fora, per triuia: & lugubri clamore reuocaturam ad cor homines à recta via deerrantes. At diuini verbi concionatores feruida modestia admonebat officij; vt facundia inani, & inutilibus floribus, ac theatricæ ostentationis cothurno posthabito, animaduerterent, constitutos sese hominum piscatores, qui flagitiosas ani-

animas eximerent ab ima charybdi vitiorum. Et exemit ipſa Roſa nonnullas prodigioſè. Iuuenem præcipuè genere, quàm moribus nobiliorem, qui amore pulcherrimæ Roſæ ſuccenſus, ac deſperata ſpe nuptiarum, quærebat ſaltem occaſionem, qua oculos paſceret illius venuſtate; ideoq; Roſæ matrem conuenerat, vt iuberet, à filia collaria ſibi aliqua ex pretioſo carbaſo elaborari. Aduocata Roſa, vt ſtatueret, quot vlnæ melioris telæ, & vndenam eſſent emendæ, diuinitus edocta ſecretum, quod corde premebat Vincentius Monteſius Venegas (hoc iuueni nomen erat,) illum ſanctiſſimis verbis ad virtutem incendit; adeò vt ſobriam, & grauem viuendi rationem inſtituerit, ſingulis ad minimum octiduis diuino Epulo refici conſuetus. Fœminam præcipitis iracundiæ ad tractabile pacis inge-

nium instituta de tranquillitate animi suauissima concione reuocauit; adeo vt fateretur, recordatione mansuetissimæ Rosæ sopiri, quascumq; flammas naturæ ignis accenderet. Religiosum virum cum morte luctantem, & formidine seueri Iudicis trementem confirmauit oblato illi de suorum exercitiorum qualicunque censu quidquid moribundo deesset ad supplendam inopiam meritorum: ab obitu conueniri se petens à defuncti anima, si fortè indigeret vlteriori suffragio. Et diuinitus Rosæ innotuit, illam quamprimùm regioni lucis adscriptam fuisse. Mirabitur profectò vnusquisque, pauperrimæ Rosæ funus publicis mendicorum eiulatibus, ac lachrymis celebratum fuisse, vociferante turba egenorum, suam sibi nutricem, ac matrem fato immaturo præreptam; adeo palmas suas

ex-

extendit ad pauperes, cum his diuidendo eleemoſynas, quas inſperatò receperat. Fuit cum octo dierũ alimenta ſibi ſubtraxit, pro egentis cuiuſdam ſubſidio: cum triginta ſex vlnas candidæ telæ ſibi à matre attributas ad ſudaria, vela, mantilia, omnemque candidi nitoris ſupellectilem formandam pro arbitrio ſuo, ſecretò donauit duabus Virginibus genere, & virtute nobilibus, at pauperibus: fuit, cum oblongum, & ad terram vſque demiſſum matris pallium inopi cuidam Virgini donum fecit, & matri conqueſtæ prædixit, pluribus illam a diuina munificentia ditandam. Stetit promiſſis fides; namque poſt paucos dies ignotus homo quadraginta libras argenteas pro pallio coemendo attulit matri. Maria de Sala per famulum miſit ſericum ſubtegmen alteri conficiendo ſufficiens: & ſi-

bi oblatas ad hoc eiusdem materiæ totidem vlnas Limanum Prędicatorum Cænobium Rosæ matri destinauit. Nobilem Virginem, egestate, ac morbo pressam, & purulenti cancri peste nulli ferendam, intra paternas ędes recepit, & medicas illi manus admouit sedulitate tãta, vt breui ad salutẽ reuocauerit. Cuiuscũq; generis paupcres fœminas morbis affectas in domum patriam inferebat: neq; tecti solùm, & strati, sed & medicinæ, ciborumque solatio egentes reficiebat. Ijs abstergebat purulenta vlcera, mundabat vestes, lauabat pedes, nullo discrimine Hispanas inter, & Indas, Aethiopesque, nigras, & candidas. Nulla ægritudo tàm putrida, nullum vlcus tàm tetrum, cui virgineas adhibere manus Rosa defugeret. Hac ambitione obibat mulierum valetudinaria, & præ cæteris horridas

in-

intuita, his eluebat vaſa, parabat edulia, lectulum componebat, nil dedignata, ſi vitiata ſanies pannis ſuis adhæreret; quanuis cætero-qui munditiam amaret. Quinimò aliquando cum extractum è vena cuiuſdam famulæ ſanguinem, poſt biduum ſeroſo virore, flauis, nigriſque maculis, ac ſanie ramoſa decolorem ſtomachus horreret, non leues ab ſe neceſſarij huius faſtidij pœnas exegit; ſeceſſit enim in angulum, & inſtar Seraphicæ ſuæ Magiſtræ, totum illum virulentum cruorem auſu heroico ſenſim epotauit. Et Roſæ charitas morte fortior non rarò fuit; namque ſalutem reſtituit ægris, quibus miniſtrabat. Inter alios Ioannes Almanſa nobilis vir decumbens impetrato Roſæ alloquio, in illius vultu maieſtatem Angelicam notauit: & hauſta viua ſpe incolumitatis, ſolutus in ſomnum eſt, & in-

tegrè sanus euigilauit. Plura curationum miracula in aliud tempus differimus: interim addere libet, quod vel ad bruta animantia Rosæ suauitas, ac tenera miseratio protendebatur. Erat Maria de Oliua Rosæ genitrici miræ pulchritudinis pullus gallinaceus, cuius in tergore, & alis versicoloribus amœna plumarum varietas ludebat, & collum quædam veluti purpura incinxerat; adeò vt domi in delicijs esset. Sed cum iugiter cubaret humi, nec vnquam visus esset in pedes attolli, numquam auditus cucurire, pertæsa mater constituit illum iugulare, & mensæ comedendum apponere. Adstans Rosa, canta, inquit, mi pulle, ne moriaris. Vix verbum protulerat, cum sub oculis omnium repentè gallus adsurrexit in pedes; totum conclaue prætumidis passibus perambulauit, & hila-

riter cucuriuit, repetita quindecies intra quadrantis horarij ſpatium cantilena.

CAPVT XVII.

ROSAE magna in Deo fiducia crebrò in ſuis, ſuorumque neceſſitatibus prodigioſum Cœli præſidium experitur.

MIrificè afficiebatur verbis illis Dauidicis: Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina; hæc ſedens, ſtans, ambulans religioſiſſimè iterabat. Nihil vnquam in rebus humanis opis, aut perfugij collocauit. Tria potiſſimùm erant de quorum aſſecutione dubitare Roſam non ſinebat cælitus conceſſa fiduciæ certitudo: primum æterna ſua beatitudo: alterum perpetua, & numquam interpolanda Dei amicitia: poſtremum,

certum ex alto auxilium in quibuſuis neceſſitatibus, ac repentinis periculis. Semel concuſſa eſt pauida formidine circa prædeſtinationis arcanum omni animæ tremendum; ſed illicò Dominus ſic illius cor eſt allocutus: filia, neminem condemno, niſi volentem condemnari: igitur exhinc tranquillo animo eſto: Exinde tàm inuicta fiducia cordi Virginis inhæſit, vt interrogata à Doctore Caſtillo, an ſuæ ſalutis certam notitiam diuinitus accepiſſet, fateri cõpulſa ſit, ſuperna illuſtratione tẽpeſtiuè ſe didiciſſe, quod ab omni æternitate electa erat ad cœleſtem gloriam; quin etiam in vltimo decubitu cognouit, ab omni purgantis ignis mora immunem ſeſe futuram. Dum hortenſem cellam incolebat, in mentis exceſſu vidit circa ſe vndique ſolum conſperſum roſis, & miranti, quonam pacto

tam

tàm repentino vere tegeretur terra, paruulus IESVS apparuit, & Rosam blandè compellans, iussit, sparsas Rosas colligere: Lectas illa Diuino Puero attulit, qui ex omnibus vnicam in donum poposcit, &: Hæc tu Rosa es, dixit, cuius prouidam curam assumo. Intellexit illicò sapiens Virgo, quorsum tenderēt verba Sponsi, & gauisa, teneri se in dextera veluti Rosã electam, sollicita, quid agendum de reliquis esset, breui consilio subitaneum inde sertum confecit, & cælesti Infanti reuerenter imposuit, qui mox suauissimè ar-ridēs discessit. Pari certitudinis solatio fruebatur in securitate gratię, diuinæque amicitiæ, cum cœlitus comperisset: in Sponsi fauore se confirmatam, vt ne ad momentum quidē dulci amicitię fœdere posset excidere. Asseuerauit aliquando animæ suæ moderatori, facilius im-

ponendum ſibi, quod palea eſſet, aut ſaxũ, quàm quod haberet Numen auerſum. Eadem vis confidentiæ Rosã aduersùs quaslibet mortalis vitæ difficultates armarat. Nil metuens obuios tauros ferociſſimos perſtitit ſæpius in veſtigio, matre fugam circumſpiciente, ſpondens, immanes belluas innoxiè tranſituras; quod re ipſa bis contigit, non ſine admiratione omnium, qui præſens Virginis exitium metuebant. Vt verò ſperabat ſubſidia ad victum neceſſaria! Certior aliquando facta domeſticæ penuriæ, quia panes nulli ſupererant, arcam aperuit & plenam reperit panibus vltra domus illius morem candoris, ac ſaporis eximij, teſtante figura inuſitata, & peregrina, eos aliunde prodijſſe. Alia vice mel defuit, neceſſarium il'is regionibus condimentum: bis ter experti, fundo tenus exhau-

haustum arescere vas, filij retulerunt Matri; at illa Rosam legauit, quæ cupam inuenit vsque ad supremum labium recenti melle plenam; quod nouo prodigio integris octo mensibus toti familiæ satis fuit in vsum quotidianum. Gasparem Flores patrem Virginis premebat ægritudo corporis, animique mæror ob quinquaginta librarum debitum, cui soluendo non erat. Vt Virgo resciuit, fudit in Templo preces, & domum redeunti vir planè ignotus inuolutam strophiolo pecuniam patri necessariam porrexit. Eiusmodi peregrinis subsidijs pluries egena domus in gratiam sanctæ filiæ recreata fuit. Quinimò erga locupletissimum Sponsum ea fuit *Rosæ* fiducia, vt ausu liberali Virgo pauperrima frequenter, & palam in se receperit, prouidere de toto sumptu ad excitandum à

fundamentis nouum Sanctæ Catharinæ Senensis monasterium, cuius erectio cœlitus promissa, & ostensa illi fuerat, quodque tàm seria fiducia spopondit, vt mater fastidio impar, Rosam quasi manifestè delirantem obiurgauerit: Et vbi tibi sunt, dixerit, bis centies mille libræ argenti? At illa, fideiussorem, inquit, habeo illum, in quo thesauri omnes. Sed hæc seorsum narrabimus.

CAPVT XVIII.

ROSA diuinitus cognoscit, ædificandum in Vrbe Limana Sanctæ Catharinæ Senensis Cœnobium. Eidem alia complura arcana Deo reuelante patefiunt.

FLoret nunc Limæ numerosum ducentis sacris Virginibus Cœ-

Cœnobium ſub inſtituto ſancti Dominici, erectum anno ſeculi huius vigeſimo ſecundo ab illuſtri, & opulenta vidua D. Lucia Guerra de la Daga. Iſtud integro ante iacta fundamenta decennio nũc per ſymbola, & figuras, nunc manifeſtè in propria forma, & typo fuit Roſæ diuinitus præmonſtratũ: de illo ſecurè, ac fidenter loquebatur, perinde ac ſi conſtructum ante oculos haberet: deſignauit fœminas, quæ illic Deo famulaturæ eſſent, ac inter has propriam matrem, numerum definiuit, locum prædixit, futuræ ibidem fabricæ ichnographiam in tabella delineauit: primum incruenti ſacrificij Myſtam nominatim expreſſit: primam futurarum Monialium Præfectam ex vultu agnouit, ſpiritu ſuo imbuit, oſculo pacis quodammodò initiauit. Nõnullis viſa eſt inſanire; cum præ-

cipuè illustris fœmina, quam cœnobij fundatricem fore vaticinata fuerat Rosa, superstitem virum haberet, & matrem circumstaret soboles numerosa, quatuor nempè filij, & vna filiola, & qui in se receperat curam exorandæ à Rege facultatis, Madrito Limam rediisset infecta re, & nulla spei lux in posterum affulgeret. Sed Luciæ maritum, & paulo post filios omnes ab hac vita Deus euocauit: obstacula innumera, & potentissima dificcit: repugnantium animos ad fauorem pij operis flexit, ac breui stetit nobilissimus Parthenon, qui etiam nunc sępissimè Rosæ Monasterium, hoc est diu ante Rosæ vaticinio prænunciatum amat appellari. Hoc primùm fatidico animo præcepit, cum aliquãdo lectas in horto Rosas cœpit non sine religiosis suspirijs in altum iactare, & germano fratri superue-

peruenienti, & quærenti, quid rerum ageret, mysterium occultauit; sed cœpere loqui prodigia; nam quas Rosa in sublime sparserat, hærebant in aere, & in conspicuam sanctæ Crucis figuram aptissimè coibant, eidemque Cruci à succedentibus rosis decorus per circuitum limbus formabatur. Agnouit Rosa, Virgines illas esse, quæ in cœlestem arctioris vitæ legem coaptatæ è sublimi perfectionis statu terram despecturæ erant: Aliàs oranti fuit ostensum pulcherrimum pratum, lilijs, rosisque variegatum; quod in hortum conclusum à profani seculi commercio segregandum, certò cognouit. Testatus affirmauit *R.* P. Villalobos Soc. Iesu vir sanctitate nobilis, suo se experimento propheticum spiritum in *Rosa* deprehendisse, quæ sui cordis arcana didicerat: velut etiam *R.* P.

Phi-

Philippi de Tapia Callaoensis Rectoris, & Michaelæ de la Massa, Mariæ de Mesta, aliorumque: ita etiam res loco, vel tempore dissitas intuebatur animo. Diuturnam vitam spopondit ægris quàmplurimis fermè iam in hora decretoria cum morte luctantibus: pueris, puellisque prædixit quodnam vitæ genus ingressuræ essent: spopondit, nonnullos religiosæ militiæ nomen daturos, licet ab eo vitæ instituto alienissimi essent. Proregis animum immutandum vidit, qui molesto muneri nobilem virum destinauerat: Ferdinando germano fratri scripsit, orituram ex illo filiolam, cuius vultum purpureus conspicuæ Rosæ character ornaturus esset: & illam innocentia singulari nobilem fore: aduectam ex Aethiopia fœminam, quæ profitebatur, in Panamà sacro se fonte lustratam,

co-

cognouit, neutiquam fuiſſe aqua ſalutari reſperſam, & inſperatis indicijs conuictam ad meliorem frugem reuocauit. Sacro illa baptiſmo tincta eſt, ac poſtridie fœlix interijt. Qui Roſæ cordium arcana, & quæ ventura trahebantur, oſtendit Deus, eamdem legendi, ſcribendique artem edocuit, vt olim Sanctam Catharinam. Tandem eodem magiſtro ſuæ mortis diem, locum, horam edocta, nemini dulciùs, quàm ſibi, ſuoque funeri fortunata vates præcinuit.

CAPVT XIX.

ROSA mortis ſuæ præſcia cum vltima ægritudine generosè luctatur, & ſanctiſſimè moritur.

FEſta Diuo Bartholomęo dies, qua ſe morituram pręſciebat, pre-

pretiosa, & chara illi fuit, & studio singulari quotannnis culta: hinc suo non contenta ieiunio, aliquot innocentes pueros allexit, vt secum in huius festi peruigilio ieiunarēt. Mirabatur mater, quid filiæ tam peculiare cum Sancto Bartholomæo verteretur, donec audiuit à Virgine, hunc sibi nuptialem diē fore. Supererat adhuc Rosæ triennium mortalitatis, cum ex graui morbo decumbens videbatur omnibus vitæ marginem attigisse; at illa omnium iudicio complorata, certò affirmauit, distare nimium optatissimam metam, ad quam properabat. Annum denique suæ ætatis trigesimum primum ingressa, cuius ad exitum se non deuenturam cognouerat, quatuor ante obitum mensibus optimè valens Gundisalui Quæstoris vxorem admonuit de tempore, ac mortis genere, quo viam vniuersæ carnis in-

ingreſſura erat; quinimò & locum deſignauit, in quo corporis vinculis erat ſoluenda. Didicerat ex celebri viſione arcuum, de qua ſupra locuti ſumus, totam ſeriem immanium dolorum, quibus vltimò lancinanda erat, eoſque acutiſſimos, & adeò multiplices fore, vt ſingula exhauſti corpuſculi membra proprium equuleum eſſent habitura: ſiti eadem ſeſe torquendam, qua in Cruce Redemptoris fauces aruerunt: intimas oſſium medullas ardore intolerabili depaſcendas. Illa tantæ amaritudinis calicem nil expaueſcens, in ſacello Roſarij obtulit ſeſe beneplacito diuino, adeoqne ſtrenuò ad epotandum abſynthium ſe comparauit, vt cordis ardor vultum vehementer accenderit, & ſatis conſtiterit, tunc vicini ſui obitus certam diem illi fuiſſe reuelatam. Denique triduo ante fatalem ægritudinem

dinem adijt parentum ædes, valedictura ibidem hortensi cellulæ cœlestium suarum deliciarum consciæ. Hinc olorino cantu mortem inuitauit, & miris blanditijs S. Patrem suum Dominicum est allocuta, eique matrem à se destituendam commendauit. Calendis Augusti sub vesperam sana, & vegeta suo se cubiculo incluserat, cum ecce sub noctis medium auditur miserabiliter eiulare: occurrit Quæstoris vxor cum filiabus, & ancillis, inuenitq; ægram toto corpusculo extensam per solum, rigidis sine motu membris; At illa interrogata, quo morbo angeretur, & vellet ne medicum aduocari, mali quidem se nihil perpeti, dixit; sed ipsam mortem in intimis viscerum suorum penetralibus liberrimè dominari; cælesti verò medico tantùm opus esse. E terra in lectulum sublatæ frigidus sudor

dor ſtagnabat in pallida fronte: luctabatur velut ingenti mole preſſa reſpirandi facultas, tumorque, ac tremor exangue corpuſculum oberrabant. Subinde libero ſuſpirio IESV nomen tenerrimè pronunciabat, quod vnicum illi erat ſolatium. Adfuere medici, qui ſtatim explorata vi pugnantium morborum, ſtatuerunt, acerbum tot cruciatuum humanà patientià ſuperiorem videri: neque dolores illos naturales eſſe; at calicem ipſum, quem Sponſus biberat, iamque miſcebat amantiſſimæ ſponſæ. Et illa quidem à Confeſſario, verito ne ab humili modeſtia prouenirret Róſæ ſilentium, pro imperio adacta, manifeſtè aperire, quibus nam cruciatibus intabeſceret; licet experimentò morborum omnia genera didiciſſet, hunc tamen vtpote peregrinum, non niſi per ſimilitudines potuit explicare, di-

xitque: videri sibi, candentis ferri globum per tempora adigi: à summo vertice vsque ad infimam plantam dexteri pedis ignitum veru transmitti: & simili ardore transuersim à sinistro latere per meditullium cordis ab ignito pugione peruadi, à quo decussato ardoris tormento forma Crucis exprimebatur: viscera per frusta candenti forcipe euelli: caput inclusum candenti galeæ videri, & validis puncturis ceu malleorum ictibus contundi: ossa resolui sensim in puluerem, medullas instar cinerum aruisse. Fluctuantibus in mutuo aspectu confusis medicis, Rosa clam suo Confessario aperuit, frustra illos in exploranda morbi specie laborare, cum totus præter naturam esset: quocirca vnica sibi tolerantia opus fore, vt quoquo modo singulos Crucifixi Sponsi sui dolores experiretur: sinerent, il-
lam

lam ſine omni humano allo-quio aliquot dies iacere, cumque amore ſuo, cui ſe membratim con-fixam in cruce ſentiebat, colloqui perpetuò. Sexta Auguſti dies in-terim illuxit, quam in Caluariæ monte, non in Thabor cum Chri-ſto transfigurato tranſegit; nam-que acceſſit ſiniſtri lateris paraly-ſis, perque conſequentes dies pleuritis, aſthma, iſchias, colica, arthritis, denique continuæ febris ardor acerrimus. Vſque adeo to-ta morborum cohors debuit in-cumbere, vt vnica hæc Roſa fata-li ægritudine ſolueretur, & articu-latim moriens glorioſum ferè mar-tyrium ab Amore Sponſo illatum ſubiret. Placidiſſima tot inter cru-ciatus animę quiete fruebatur, ſuoſque dolores intendi, & vbe-riores pœnas ſuis criminibus irro-gari flagitabat. Subuerebatur Virgo ſapiens, ne tot ſimul morbo-

rum

rum continua, & atrox violentia, sibi rationis vsum eriperet, ideoque tremula voce, flebilique supplex obsecrauit domesticos, secum orarent Deum, vt illi se infortunio eriperet: ac diuina pietas respexit humilitatem ancillæ suæ, & integrum illi expediti iudicij, ac linguæ vigorem peculiari prodigio inter assidua exhausti cerebri deliquia seruauit immunem, vsque ad extremum halitum; cum tamẽ sępe inter hos angores ab vsu exteriorum sensuum illam abduxerit vel morbi violentia, vel contemplationum ardor. Incredibili siti torquebatur, cumque bibere ipsi per medicos non liceret, amarum tolerantiæ calicem ad imum vsque fundum exhauriebat cum Sponso. Tenerrimam conscientiam exomologesi pluries iterata, ac semel de toto vitæ decursu sese accusans, quàm diligentissimè

ſimè expiauit; ita vt procul audirentur gemitus, & ſuſpiria. Triduo ante fœlicem tranſitum diuinum Viaticum, & ſacrum oleum popoſcit. Vt audiuit epulum Eucharisticum ſibi afferri, viuido colore ſuffuſa coruſcantis auroræ inſtar extemplò rubuit, mox gaudio ſuo impar in altiſſimam extaſim diriguit, & ſuſcepto diuino Sacramento pallido & exangui ore fixa hæſit. At extremam vnctionem tàm alacri omnium ſenſuum officio moribunda excepit, vt verè oleum lætitiæ fuerit, quo ſe potius ad triumphum, quàm ad agonis conflictum ſenſit animari, vtpote ſalutis adeò certa, vt inſuper noſſet, ſine luſtralis ignis contactu ſe recto itinere ad Sponſi nuptias profecturam. Sæpius elata, & ſonora voce ſe orthodoxæ fidei filiam profeſſa eſt, ac Sancti Dominici ſobolem, candidum eius

Ordinis insigne, quod scapulare dicimus, perpetuò, & palam ante se protensum volens. Exquisitis ac summè efficacibus verbis veniam à Deo exorauit pro illis omnibus, qui in toto vitæ decursu molestijs, damnis, alijsque se iniurijs affecerant, & Crucifixi paruum simulacrum manu stringens, satiari non poterat his verbis: Pater ignosce illis. Domesticos omnes acciri demissè petiuit, & licet ex his neminem verbo, aut minimo vnquam nutu offendisset, à singulis, & omnibus flebili voce orauit: vt indulgerent sibi, si qua in re vlli molesta accidisset: dolere, quod adhuc per biduum illis oneri esset futura: haud procul abesse horam, quæ domum Gundisalui à fœtidæ Rosę longo fastidio, inutilique pondere liberaret. Nemo fuit, cui hæc verba vberes lachrymas non ex-

cus-

cuſſerint, omnes enim eximiam illius ſanctitatem mirum in modum venerabantur. At Quæſtor metuens ne poſt obitum Roſæ de condendo tanti funeris theſauro lis inter Paræciam, & Sancti Dominici Cœnobium exurgeret, nec auſus modeſtiſſimæ Virgini honorificum illud periculum aperire, ingenioſo conſilio dixit, obtinendæ apud Fratres Prædicatores ſepulturæ deſiderium potiùs mendicando, quàm teſtando innueret: quod ipſa præſtitit, cum ſui Ordinis eſſe morem exiſtimans, & veluti indignam expelli ſe poſſe timens, niſi hoc infimis precibus impetraret. Sub vitæ finem crebriora Virgini fuere dulciſſimorum raptuum interualla, quibus paratæ cœleſtis gloriæ ſapores iam delibabat, & ijſdem gradibus, quibus debile corpuſculum fatiſcebat in mortem, animus in vigorem, &

ſecuram hilaritatem attollebatur; adeò vt auctam in ſingulas horas lætitiam nec voce, nec vultu diſſimulare iam poſſet. Paucis ante obitum horis ab humanarum rerum exilio in ſe regreſſa, P. Fr. Franciſco Nieto ingenuè, ac ſecretò dixit: Oh quàm excelſa, quàm pretioſa, iucunda, eximia tibi de ſuauitate Dei, de læta ipſius curia, de regione æternitatis narranda haberem: pergo nunc cum tripudio ad perenniter contuendam pulcherrimam illam faciem, quam toto peregrinationis meæ exilio quæſiui. Omni deinde officio parentes, quoſque parentum loco habuerat, Gundiſaluum, eiuſque coniugem, eſt proſequuta: tum germanos fratres ſenſim, deinde Quæſtoris filias, tùm reliquos domeſticos efficaciſſima oratione ad amorem virtutis inflammauit. Media nocte clamor fa-

factus est, & Sponsus venit, quem Rosa vultu sereno, & hilari excepit: germano fratri innuit, se migrare, & ceruical subtrahi iussit; vt capite ad nudum lignum acclinato delibaret Crucis incommoda: &, Iesus, Iesus mecum sit dulcissimè ingeminans ad illum euolauit.

CAPVT XX.

ROSAE funebris pōpa, ac tumulus: eiusdem sepulchrum Ordinarij auctoritate mutatum solenni Corporis trāslatione, et ingens fama sanctitatis. Eadem in Sanctos à Clemente Decimo Pont. O. M. describitur.

VIuidus faciei color, labia rubentia, & in risum diducta, ambiguam fecere adstantibus Rosæ mortem, donec adhibito

ſpeculo patuit nullum in ea ſupereſſe halitum. Tunc omnes repentino prodigio peruaſit arcanus lætitiæ ſenſus, ac tota domus viſa eſt innatare gaudio nuptiali. Ex adſtantibus vna vidit numeroſa Angelorum corona Roſæ lectum circumdari, eademq; iuratò affirmauit, ante fœlicem Roſæ tranſitum fuiſſe à Chriſto reuelatum, Virginis mortem fore admirabilem, & ſepulturam glorioſam, & vetuiſſe ne funeri circumponerentur panni lugubres, ſed imperaſſe, vt niuei, quique triumphum decerent. Ac triumphantis quidem in morem deducta ad tumulum Roſa fuit, namque vix dies illuxerat, cum ad Quæſtoris ædes innumera hominum vis accurrit, mirantibus domeſticis, vnde, aut quo pacto nuncium defunctæ & calentis adhuc Roſæ tota Vrbe diffundi potuerit. Circũfuſi promiſcuè nobiles, ignobiles,

biles, aduenæ, ciues, Indi, Hiſpani certatim Roſaria ſancto Corpori applicuerunt: Hic flores veſti impoſitos diripere, hic veſtis extrema, hic pedes raptim deoſculari. Tentauerant pluries, oculos defunctæ Virginis obtegere adductis palpebris, ſed fruſtrà, nam ſenſim recedentes liberum columbinis pupillis aditũ dabant, vt Limenſes ſuos dulciter intuerentur. Niſi Prorex armatę ſuæ cuſtodiæ cohortem prætoriam eò deſtinaſſet, explicare ſe domo funebris pompa non potuiſſet; adeò turba innumera compleuerat atrium, ambulacra, & angulos omnes: Q in & areas, fora, vicos, quà tranſeundum erat, aliqi ot ante horis occupauerat. Ideo Archiepiſcopus, qui prodierat funus deducturus, ad Gi ndiſalui ædes eluctari diffidens, rectà perrexit ad Templum Diui Dominici, ibique

ad valuas Virgineum funus præstolatus est. Interim sacra omnia sodalitia, Religiosæ familiæ confluxere, & ipsum Metropolitanum Collegium, præter morem vltro adfuit; namque solùm Archiepiscopos solet efferre. Accessit amplissima Curia Senatorum, qui honos defunctis Proregibus præstari solet. Matronarum ambitiosa pietas, & visendi ardor fenestras, pergulas, arcus occupauerat: & certè numquam aliàs sic visa est vniuersa ciuitas commoueri. Supposuit humeros feretro Capitulum Metropolitanum, deinde mutatis vicibus Curia Senatorum, mox primores ex Religiosis Ordinibus. Feriebant sidera clamores Sanctam nuncupantes Rosam: & nisi hastatorum bipennes quasi sepem obiecissent corpori, pars illius exigua templo fuisset illata. Vt limen attigit, noua iucundita-

te exhilareſcere viſa eſt Virginea facies, & in Sacello, cui à Roſario nomen eſt, prodigioſa imago Deiparæ repentè fulgore inſolito micuit, & manifeſtis lætitiæ argumentis viſa eſt excipere Roſam ſuam. Mox eò confluxit torrens ingentis populi; cumque omnes viderint ſplendores inſuetos; fuerunt etiam qui ſuſpicarentur, imaginem portentoſo ſudore maduiſſe. Tumulum *Roſæ* circumſidebant Patres dignitate, & ſenio grauiores, tùm ne theſaurus ille diriperetur, tùm vt eidem admonerent debiles, & claudos, qui ſpe obtinendæ ſalutis accedebant, neque ſpe fruſtrati ſunt, vt conſequenti capite palam fiet. Ponè conſtiterat haſtata Proregis cohors, vt confuſam molem irruentis populi diſtineret, ſi poſſet. Sepulchro tradere ſacrum corpus deſtinabant Patres, cum tanta inſo-

nuit populi vociferatio, vt supersedendum fuerit: & nisi certa spe lactatus fuisset populus, domum nemo se recepisset. Sed turba, quæ templum insederat, dilapsa, confluxit alia, & Archiepiscopus nutu; namque vox audiri non poterat, iussit corpus Virginis in sacrarium deportari; cumque nec ibi esset in tuto, raptim inferri adytis Nouitiorum. Ibi Præsul fusus in genua manum Virginis religiosè osculatus, eam in singulis digitorum articulis, perinde ac si viueret, tractabilem sensit. Postridie laxatis templi foribus, & relato Virgineo corpore, vndatim irruit admissus populus; neque incolæ tantùm, sed & remotiores accolæ, qui à sex, & amplius leucis accurrerant. Proregis milites impetum frænare non potuerunt, ideoque omnis ætas, & sexus, ad feretrum eluctari contendit: hic cal-

calculos precarios, alius sudaria, numismata, & quidquid ad manus erat, contingendo sacro corpori prætendebat. Turba languentium penè cum iurgio festinabat accessum: pueri per obstantium capita sublimes mittebantur ad contactum salutis: & vix ipsum corpus seruari potuit; cum, velis, capillis, & vestibus direptis, sexies mutanda Rosæ fuerint indumenta. Resonabat vndequaque templum perpetuis vocibus Sanctam proclamantium, & pulsu, ac tintinnabulis signum dabatur choro, cum respondendum erat Sacerdoti piaculare sacrum de more ad aram facienti. Sed nisi cantores choro egressi ipsum altare circumstetissent, consummatâ non fuissent diuina mysteria. Antistes è throno progressus ad feretrum vltimam efferendi ad tumulum corporis pompam adornabat, cum iterum

validioribus ingemuit clamoribus stipata turba, rursus densato cuneo vndique irruit in suggestum; ideoque præsens periculum direptionis diuertendum fuit oblata populo dilatione sepulturæ. Confirmauit spem pulchritudo, & suaueolentia Virginei corporis, quæ, nullum fore periculum, spondebat, si vel in plurimos dies publico conspectui superesset. Per sex horas supra triginta idem perstiterat oris decor, oculorum patentium fulgor, & candor manuum: nulla insederat vultui fuligo sub aere tàm humido, calido, & ex concurrentium fluctibus puluerulento. At mirifica Cœlestis odoris fragrantia spirans à sacro corpusculo post decem & nouem menses recreauit illos, qui exhumatam Rosam nobiliori sepulchro crediderunt. Sub meridiem clausis templi foribus, & clusa spe populi

populi redituri, conditum eſt Roſæ corpus in præparata è cedro arca, & in æde Capitulari ſepultum. Vt primùm fores patuere, irruit vnda populi, & Sanctã inclamans, puluerem ſepulchri, terramque certatim aſportauit. Inde cõtinuo fluxu rhedarũ paterna Roſæ domus frequẽtari cæpit à nobilibus viris, qui hortenſem cellulam venerabãtur, quã Virgo ſolitudinis ſtudio inhabitauerat. Eximia prodigia, quæ palam crebreſcebant, mirũ in modum commendabant populo ſepulcrum Virginis, cui nondum videbatur exhibitus debitus cultus. Idcircò ſolenniores inſtaurare exequias, quibus ipſe Prores intereſſet, ſtatutum fuit, cumque diu inter illum, & Archiepiſcopum amica quæſtio agitata fuerit; eò quòd præſtituta dies, & ſæpe, variata, ſemper alterutri incommoda accideret, tandẽ ambo in quar-

tam

tam Septembris conuenerunt, omninò inscij, eam Sanctæ Rosæ Viterbiensis honori dedicatam esse. Tota iterum sedibus suis emota civitas templum impleuit, & dum Sacerdos Numini commendabat Rosam, voce non impari sese populus cõmendabat Rosæ, cuius fama celeberrima breui totius regni oppida permeauit. Potosì trecentis leucis Limà dissitum in communem gratulationis impetum efferbuit; sonuere in turribus æra campana, micuere lumina, & tota passim regio Peruana Rosam celebrauit, à qua cuncti populariter sibi suffragium pollicebantur: neque tractu tẽporis elanguit populi ardor; namque miraculorum celebritas, & multitudo in dies ad inuisendum Rosæ sepulchrum plures accersebat; ideò cum tota vrbs, & vulgus pariter, & vtriusque ordinis principes affirmarent

Ro-

Rosam communem Limensium thesaurum publico deberi Archiepiscopus omnium ardentissimo studio libenter annuit, & initio anni 1619. prodijt è sepulchro Virgineum corpus incorruptum, & suauissimum odorem inhalans. Celeberrima pompa delatum fuit in templum, vbi egregius orator de admirabili Rosæ sanctitate verba fecit: ac tandem illata Virgo fuit cryptæ ad dexteram summi Altaris, vbi cum nimium gliscerct populi turba, namque omnes ad sepulchrum Virginis velut ad secundam aram subitò conuertebantur: hìc perpetuus tumultus erat offerentium vota, suspendentium anathemata, deponentium scipiones, consulendum fuit reuerentiæ sacri Tabernaculi, translatis exuuijs Rosæ in Sacellum Sanctæ Catharinæ Senensis. Interim Limam peruenere literæ Apostolicæ, quibus au-

authorati iudices tribunal ex formula ſacrorum Rituum erexere, vt examen inſtituerent de vita, & geſtis Ancillæ Dei Sororis Roſæ à Sancta Maria. Adfuere teſtes 183. cumque ſolùm ſupereſſet inſpectio reliquiarum, delegati ad hoc munus repererunt Virgineum corpus expleto poſt obitum anno ferè iam quintodecimo, oſſibus integris, & ſicca hinc inde carne obductis, ſpirans odorem, quo fragrant ſiccatæ ad ſolem Roſæ. Hinc aulam Capituli adiere luſtraturi primum Virginis ſepulchrum, è quo certatim religioſi homines hauriebant puluerem ad varia morborum genera depellenda; cumque non niſi quinque pondo terræ viſa ſint eruta, aliunde conſtitit, complures modios ex illomet foramine fuiſſe effoſſos. Sed cum exinde Procurator Generalis Ordinis Prædicatorum admonuiſ-

ſet

ſet Limenſes Patres, habendam eſſe rationem conſtitutionis Vrbani VIII. qua viris nondum albo Beatorum adſcriptis Apoſtolica authoritate publicus honor interdicitur, illicò intempeſtiuum cultum venerabilis Roſæ abolendum cenſuerunt. Populus ſacellum quæſtibus impleuit, & ſpario in vulgus rumore, clam in Hiſpaniam delatum eſſe Roſæ corpus, non leue periculum imminuit Religioſis viris, qui non ſine labore compeſcuere turbas, oſtendentes, ita conſulendum illuſtrioribus Roſæ honoribus, qui ab Apoſtolica Sede ſperabantur. Et his quidem præluſit eximia fama Sanctitatis, quæ omnes rapuit in admirationem Roſæ. Nimium quantum protenderetur hoc qualecumque compendium, ſi elogia præſtantium virorum hìc ſubnecterentur. Non tantùm ſacra D. Dominici Fa-

Familia literis communi nomine datis Sanctam illam, admirabilem, clarissimis illustrem miraculis, & prophetico spiritu, inque omnibus D. Catharinæ Senensi supparem dicit, sed & Limense Cœnobium Patrum sanctæ Mariæ de Mercede, & Nicolaus Mastrillus Duran Prouincialis Societatis Iesu communibus suorum votis, & Sacer Ordo B. Ioannis Dei, & PP. Eremitarum Sancti Augustini, & Minorum Sancti Francisci, & Ecclesiæ Metropolitanę Limensis nomine datæ literæ Summum Pontificem infimis precibus exorant, vt in Sanctos referat Rosam, & tutelarem Limæ concedat: Eius virtutes enumerant, ac notissimam Sanctitatem, & admiranda prodigia. Addenda hic esset relatio perhonorifica, qua Eminentissimus Princeps Decius Cardinalis Azzolinus in sacra Rituum Congre-

gre-

gregatione coram Sanctissimo D. N. die 15. Septembris 1663. Rosæ virtutes enumerauit, & supplices literas nouem diuersorum Ordinum, ac illustrium virorum Limensium, tres Regis Catholici, tres itidem Eminentissimi Card. de Aragonia, & binas Magistri Generalis Ordinis Prædicatorum, & perseuerantiam, & augmentum famæ Sanctitatis, & cultum Populorum, quem amplificatum dicit miraculis supra centum nouendecim, ex processu remissoriali auctoritate Apostolica confecto. Exinde religiosissimo examine de admirabili Rosæ vita, & prodigijs illustribus cum liquidò constitisset, eadem à Clemente Nono Pont. Max. in Beatarum Virginum fastos relata fuit, honoribus illi consequenter indultis, qui tribui nunquam consueuerunt nondum inter Sanctos recensitis: præsertim verò

ci-

eidem collato præcipuo patrocinio plurium Regnorum, & vniuersæ Americæ. Tandem à Clemente Decimo sanctissimè nunc Christianam rempublicam temperante, non sine incredibili vtriusque Orbis plausu, post noua, & præclara ab incomparabili Virgine perpetrata miracula, primus hic Americæ flos, iamdudum Cœli viridarijs insitus, supremo Sanctorum cultu donatus est, anno reparatæ salutis 1671.

CAPVT XXI.

ROSA post mortem, & sæpissimè, & multis apparet gloriosa. Eadem in scelestorum conuersionibus, & obstinatione cordium emollienda mirabilis.

PRæfari libet, hæc etiam, quæ consequuntur, prodigia ex au-

authenticis processibus Signorum, Gratiarum, & Miraculorum fuisse delecta. Aloysia de Serrano, vt sæpissimè Rosam immortalem vidit, ita semel præsertim inter agmina Beatorum à Deiparæ Virgine deductam ad solium Diuinum, & immensæ gloriæ corona decoratam. Testatum reliquit coram Apostolicis Iudicibus Quæstor Gundisaluus, viginti, & duabus vicibus Sancto Viro conspicuam fuisse gloriam *Rosæ*: quæ pariter Doctori Ioanni Del Castillo videndam se præbuit in fulgidissimo lumine, rosis vndique circumdatam. Deinde verò plusquàm quinquagies eidem illuxit, multa, ac sublimia illi edisserens de fœlicitatis suæ excelso fastigio; quin idem postrema testificatione anni 1631. persanctè asseuerauit, integro sex mensium spatio interdiu, noctuque se diuinitus admissum

ad

ad tantæ beatitatis spectaculum, ac deinde Cœlesti Ephæbo à Rosa imperatum vt suas vices obiret. Quamplurimis alijs notæ Sanctitatis Rosa videndam se obtulit, nunc Cœli viridaria cum Christo perambulans, nunc eidem Limanam Vrbem, & Regnum Peruanum commendans, nunc vultu hilari & iucundo nutu probans ea, quæ referebantur in tabulas à Quæsitoribus virtutum suarum, nunc adornans conclaue, chartam dirigens, & graphiaria instrumenta Tabellionibus disponens excepturis ea, quæ testes proferebant in commendationem sui, & ridenti ore visa gratiam pro obsequio sibi exhibito spirare. Fuit etiam quæ nocte concubia hac verba audiuit: Rosa verè Sancta est: quibus confirmata sunt ea, quæ de Rosæ virtutibus iuratò protulerat. At Didaco Hyacintho Paceco, qui

qui ex quotidiano hypographicæ artis lucro victitans iussus fuerat in causa venerabilis Rosę bis mille folia processuũ, vt dicunt, seu actorum intra certũ tempus scribendo absoluere, iamque desperabat, se oneri parem fore; adeò lassabantur digiti, stupebat brachium, diuaricabantur nerui, in somnis *Rosa* se scribæ suo exhibuit, & leniter accedens, dexterum iacentis brachium comiter arripuit, validè strinxit; & euigilans Pacecus scripsit ab aurora vsque ad solis occasum, nulla digitorum lassitudine, nullo cruciatu neruorum, brachio leuissimo, & supra modum expedito. Perrexit deinde reliquos dies scriptioni laboriosæ citra laborem impendere; attonitis quicumque Pacecum nouerant, eiusque pulcherrimum characterem, tot chartis illitum viderunt. Decumbebat in Limano Cœnobio P. M. Au-

M. Augustinus de Vega Ordinis Prædicatorum tunc Peruuiæ Prouincialis, iamque de hominis vita conclamatum erat, cum Rosa Christophoro de Ortega suis in ædibus dormienti imperat, primo diluculo Cœnobium adeat, & Prouincialem moribundum conueniat, denuncians, nequaquam illum tunc è viuis abiturum, sed aliquandiù sub Episcopali infula in vinea Domini laboraturum, quod re ipsa contigit. Celeberrima scelestorum apud Deum caúsidica, vt conuertantur, & viuant, Rosa fuit. Quàmplurimi ad solum Virginei corporis in feretro contactum ita fuere doloris stimulo perculsi, vt ibidem cæperint coram populo elatis vocibus sua scelera detestari: & inter hos nonnulli iuuenes inquinatæ vitæ, qui eo solùm consilio venerant, vt defunctam pulcherrimam Virginem

nem intuerentur. Frequenter deinde ad Mariam de Oliua Rosæ matrem, iuere complures, etiam ex Religiosis Ordinibus, vt illius egestatem aliquo subsidio recrearent, professi, hoc se tributum pendere Rosæ, cui debebant fœlicem suæ vitæ permutationem. Quidam profligatæ conscientiæ vir nunquam toto sacrilegæ vitæ suæ decursu ritè confessus, ab alterius pietate Rosæ commendatus, ab annoso conscientiæ lethargo euigilauit, adeoque animum, quem callus obduxerat, timor Domini emolliuit, vt deinceps vmbram sceleris horruerit. Ex concordi plurimorum, qui confessiones exceperant, testimonio liquidò constitit, post imploratum Rosæ in Cœlo auxilium innumeros tùm Limæ, tùm in vniuerso *Regno* ex voragine scelerum emersisse: quod beneficij genus inter præstantiora

solidæ sanctitatis argumenta ex communi Sanctorum Doctorum sententia meritò recensetur. Quid quod Limæ paucis à Virginis obitu diebus frequenter elutis animi sordibus Diuina passim conuiuia celebrabantur: flagella, setarum cingula, & varij generis cilicia ob emptorum multitudinem subitò defecerunt. Insignes animorum harpyæ luxuriæ cæno emersæ in calle virtutis constantem fixere pedem: In vniuersa Peruana regione Sacramentalis pœnitentiæ administri communicatis indicijs obstupuere tantam morum mutationem in populo à die, qua Rosa in Sponsi sui Regno cœpit agere causam ciuium suorum. Fœminæ certatim abiecere vestium luxum: Religiosa claustra cruentis flagrorum ictibus perpetuò personuerunt: Confessariorum vbique sedilia planctu, & gemitibus sunt
ob-

obſeſſa: & vir grauiſſimus iuratus affirmauit, ex quo Peruuia noſtris detecta patuit, nullum inclaruiſſe diuini verbi Concionatorem, qui tàm vniuerſalem pœnitentiæ ſpiritum, & luculentum pietatis incendium excitauerit. Et egregiæ quoque virtutis viros ad ſtudium ſanctitatis accendit: veluti Patrem Ioannem de Villalobos Rectorem Tyronum Societatis Ieſu, qui cum á moritura Roſa poſtulaſſet, vt ſe traheret in odorem virtutum ſuarum, ab eius obitu ſenſit arcanas cordis ſui vnctiones, & ſtricturas inſolitas luminum diuinorum. Quid quod & quòcumque libitum illi fuit, Roſa pertraxit animos rebellantes. Mariam de Xuara fœminam prædiuitem, implacabiliter auerſam priuignis ſuis Franciſco, & Alexandro de Coloma, & eorum octo conſobrinis pauperrimis ita emôl-

liuit exorata à Francisco, vt consequenti mane illicò matertera, resciderit testamentum, quo alijs omnia sua legauerat, & hæredes ex asse scripserit, quos antea oderat mirum in modum: Ludouica Barba vix non exanimis concidebat, cum audiret à Confessario suo diuinitus innotuisse *Rosæ*, quod ipsa religiosum habitum esset aliquando indutura; sed illicò à morte Rosæ Ludouica exarsit ambitu sacræ vestis, quam anteà veluti Medusæ vultum horruerat. Alteram Ludouicam de Mendoza, incertam, ac de *Rosæ* Sanctitate animo fluctuantem, repentinus angor inuasit, adeò vt manibus, pedibusque mutilatam se crederet: grauior eiusdem spiritum caligo, ac tempestas mentem obsedit, ac turbatum cor quodam veluti terræmotu succuti cœpit; quæ omnia euanuerunt statim atque elatis vo-

cibus

cibus intonuit: Rosa verè Sancta est. Vsque adeò pro Sponsæ suæ honore certabat Sponsus ille diuinus, cui venti obediunt, & mare.

CAPVT VLTIMVM.

ROSAE defunctæ attactu, odoreq́, veneratione, mors, morbi, pericula depelluntur. Eiusdem cingulum, vestes, sepulchro exemptus puluis, & pictæ imagines phrænesim, cancrum, lepram, & omne morborum genus mirabiliter curant.

QVanuis perpetuum prodigium fuerit Rosæ vita, innumeris illam ad aliorum salutem miraculis decorauit Deus, quæ si omnia recenserem, procul à compendij legibus iret historia nostra. Præstantiora quædam sufficiat indicas-

dicasse; inter quæ principem locum tenet reuocata ad vitam Magdalena de Torres filiola semestris Gregorij agricolæ, quæ cum exanimis à vespere vsque ad posteræ diei lucem iacuisset, iamque paratus effodiendo sepulchro sarculus adstaret, attactu vestis Rosæ illicò viua, & sana in lecto consedit. Antonius Bran tribus mensibus cum febri, & angore pectoris congressus, tandem iacuit sine motu, anhelitu, & vllo vel minimo signo vitali: nec vellicatione, vel pulsu vllum à gelido corpore potuit extundi argumentum superstitis vitæ, quam tamen post aliquod tempus in corpus reuocauit Rosa ab adstantibus implorata. Dum in templo superfuit virgineum corpus, quàmplurimis manifestam salutem attulit, veluti Elisabethæ Duran, cuius brachium à multo tempore siccum.

eum, & inutile humana ope curari non posse, medici statuerant: Et seruus Aethiops, qui dexteri brachij, manusque vsum ex plica & neruorum attractione amiserat: Et Georgius de Aranda Presbyter, qui ob excepta in sinistro brachio vulnera in bello Chilensi, saniẽ, conuulsione, ac tumore attractam manum, vegetam, sanam, & flexibilem reperit: Et Alphonsus Diaz mendicus toti *Limæ* notissimus, qui humili nixus fulcro, manumque, & pedem ex attractione inutiles per solum trahens, illicò exiliuit in pedes, postquàm ad *Rosæ* tumulum orauit: Adrepserunt & pueri duo Aethiopes, quorũ alter nec palmum à terra erigerẽ se, alter vix grallis vtcumque librare se poterat, & Rosæ beneficio extemplò incolumes duxere per templum choreas. Pueros quàmplures varijs morbis implicitos re-

pente Rosa incolumitate donauit; ideoque certatim de manu in manum porrigebantur, vt ad salutiferum contactum peruenirent. Quid porrò enumerem reuocatos à faucibus mortis adhibito cingulo, velis, particulis vestium, aut alijs, quæ pia sedulitas Rosæ corpori admouerat? Nullum penè genus ægritudinis esse reor, quo aliqui pertentati salutem Rosæ non debuerint. Et capite laborantes, & intolerabili cruciatu dentium, & oculis aliquamdiu capti, & cancro perusti, lepra, impetigine, apostemate, arthritide, hydrocela, angina ad vltimum vitæ discrimen adducti: Et ex alto in profundas foueas prolapsi, & ab equis super irruentibus oppressi: Et qui mortem hauserant in poculis venenatis: Et quibus non nisi ad dolorem & onus luxata brachia, pedesue supererant. At

quos vrebat ardentissima febris, tàm præsentem Rosæ opem experti sunt, vt omnem adnotandorum nominum diligentiam superauerint: & Ioannes Lobo Presbyter sacramento coram Iudicibus firmauerit, se diuersis locis, Chuquisaquæ, Potosij, Oruræ, alibi flagitantibus promiscuè omnis ætatis, sexus, generis infirmis præbuisse in potu viuificã terrã, exemptam sepulchro Rosæ, & illicò in omnium conspectu ferè innumera curata fuisse languorum genera, & febres præcipuè statim abactas. Pepercerat hæc terra prodigiosè corpori Rosæ, namque cum Limense Cœnobium trecentos numeret Religiosos viros, vt aula Capitularis excipere posit omnia decedentium cadauera, ex agro Panamæ aduecta gleba fuit tenuis, soluta, arenosa, & innato calore subtiliter vorax, quò extemplo

resoluat ossium duritiem, & in gesta funera absumat. Mirum dictu: vnico, totoque illo spatio, cui sacrum Rosæ corpus immissum fuit, gleba mutauit indolem, ac ferè pumicea soliditate in se coacta, obduruit, vt solum ibi digitis, leuique manu teri, aut frangi nequeat; quin ferro opus sit, vt excauetur: non sic reliqua illius cœmeterij suburra tritu facillima, tractabilis, fluida. Porrò in hoc Rosæ sepulchro ad perenne humani generis beneficium viua salutiferi pulueris scaturigo latet: quod præsertim patuit anno 1632. cum post exportatos inde, totoque regno distributos terræ cophinos, vix tria, vel quatuor pondo cauo scrobiculo eruta visa sunt. Et cum Pater F. Bernardus Marques paucis ante diebus totum immisisset brachium foramini, paulò post succrescente intus puluere, vix

ma-

manum immergere totam potuit. Sexenni Virgini musculos gutturales inflammarat synanche, & chirurgus vlcere inspecto negauerat, puellam curari posse; namque cancer se plagæ insinuauerat, & erosæ carnes frustillatim vlcere excidebant, atque in dies serpebat malum. At epoto salutifero puluere conualuit. Ab annis viginti Abbatissa Monasterij Sanctæ Claræ miserrimè, torquebatur ex inflatione tibiæ, in qua sparsim plusquàm quadraginta vlcerum hiabant ora; sed & febrim per viscera sæuientem extinxit, & vulnera clausit puluis hic salutaris. At quid singula enumerem? Fœminas præcipuè puerperij doloribus tabescentes præsentissimo auxilio Rosa sæpissimè recreauit; idcircò quàmplurimis pueris, ac puellis additum fuit cognomen de *Rosa* in perpetuum beneficij monumen-
 tum.

tum. Ipsa natura voluit aliquando superesse mnemosynon beneficij à Rosa collati, veluti in Petro de Quixano, qui cum transuersim actus in vtero matrem exanimaret, ope Rosæ prodiuit statim, pictam gerens in dextera palpebra rosam. Et aliàs huic noui Orbis Thaumaturgæ obtemperarunt mutatæ naturæ vices, vt quando tauros ferociter irruentes compescuit, & piscibus imperauit, vt in retia confluerent, & puellæ decenni vires addidit, vt pondus erigeret, cui quatuor robusti baiuli impares fore credebantur. Quin etiam mentem aliquibus ab eius statu dimotis illicò redonauit. Hinc vniuersæ Peruuiæ incolis commune studium fuit, in prodigiosæ virtutis memoriam passim per ædes Rosæ effigiem erigere, cuius osculo quàmplurimi cum morte luctantes, enormiter saucij, per hu-

mum

mum solutis membris repentes, salutem illicò receperunt. Ex his imaginibus aliquæ pallentem Rosæ vultum referentes, visæ sunt venustè in genis rubere, & blando fulgore hilaritatis suæ omnium animos accendere ea die, qua publicè perlectæ sunt Apostolicæ literæ compellentes vndique illos, quibus innotuerant *Rosę* prodigia, ad eadem sacris Iudicibus deferenda.

F I N I S.

INDEX CAPITUM.

Cap. I. R*OSAE Natales, Indoles, Educatio, votumque Virginitatis.* *pag.* 15.

Cap. II. Rosæ erga parentes mira obedientia, pietas, solicitudo. 20.

Cap. III. Rosa, ut sequatur vestigia Sanctæ Catharinæ Senensis, Tertio Sancti Dominici Ordini adscribitur. 25.

Cap. IV. Rosæ mira animi submissio, virgineus candor, benignitas, aliaque virtutes. 30.

Cap. V. Rosæ mira inedia, prodigiosa ieiunia: Eadem tenerum corpus ciliciis, flagris, catenis domat. 35.

Cap. VI. Rosa capiti aculeatam coronam infigit: eiusdem lectulus, cer-

ceruical, nocturnæ vigiliæ. 45.
Cap. VII. *Rosæ domestica solitudo, fuga publici, cellula perangusta.* 54.
Cap. VIII. *Rosæ cum Christo mira desponsatio, Pronuba Augustissima Imperatrice Angelorum.* 61.
Cap. IX. *Rosæ perpetuum orandi Numinis studium.* 66.
Cap. X. *Rosa funestis visis exercetur, ac horrendas alterius vitæ pœnas degustat. Doctorum examen subit, & ab illis mirum in modum probatur.* 72.
Cap. XI. *Rosa cum Christo, Deipara, Sancta Catharina Senensi familiariter, iucundè, assiduè sermocinatur: domestica Tutelaris Angeli consuetudine fruitur: variè luctatur cum Dæmone, semper victrix.* 83.
Cap. XII. *Rosæ vexationibus, morbis, ærumnis pressæ prodigiosa tolerantia.* 94.
Cap.

Cap. XIII. Rosæ ardentissimus erga Sponsum amor varijs indicijs manifestus: Impetratum ab illa miraculum sudantis imaginis, vt Christum omnibus amandum persuadeat. 99.

Cap. XIV. Rosæ cũ imagine Deiparæ familiare consortium: in diuinæ Crucis signum religio: Mutui honores, quibus illa, & S. Catharina Senensis se prosequuntur. 107.

Cap. XV. Rosæ feruidus amor, & cultus in diuinam Eucharistiam, pro qua ad Martyrium se accingit. 112.

Cap. XVI. Rosæ eximium pro periclitantium animarum salute studium, & ardor consulendi corporali saluti proximorum supra modulum facultatum. 118.

Cap. XVII. Rosæ magna in Deo fiducia crebrò in suis, suorumque necessitatibus prodigiosum Cæli

præ-

præsidium experitur. 127.
Cap. XVIII. *Rosa diuinitus cognoscit, ædificandum in Vrbe Limana Sanctæ Catharinæ Senensis Cænobium. Eidem alia complura arcana Deo reuelãte patefiunt.* 132.
Cap. XIX. *Rosa mortis suæ præscia cum vltima ægritudine generosè luctatur, & sanctissimè moritur.* 137.
Cap. XX. *Rosæ funebris pompa, ac tumulus; eiusdem sepulchrum Ordinarij authoritate mutatum solenni Corporis translatione, & ingens Fama Sanctitatis. Eadem in Sanctos à Clemente Decimo Pont. O. M. describitur.* 149
Cap. XXI. *Rosa post mortem, & sepissimè, & multis apparet gloriosa. Eadem in scelestorum conuersionibus, & obstinatione cordium emolliendà mirabilis.* 164.
Cap. Vltimum. *Rosæ defunctæ attactu, odore, veneratione, mors,*
inor-

morbi, pericula depelluntur. Eiusdem cingulum, vestes, sepulchro exemptus puluis, & picta imagines phranesim, cancrum, lepram, & omne morborum genus mirabiliter curant. 173.

Errata.	*Corrige.*
Pag. 18. v. 23. ùm	tum
Pag. 27. v. 11. & 12. fumenta	fundamenta
Pag. 72. v. 4. perurrendũ	percurrendũ
v. 17. tedebrarum	tenebrarum
v. 18. nies	dies
v. 20. tartarone	tartaro ne
Pag. 76. v. 7. diſcendite	diſcedite
Pag. 126. v. 6. Maria	Mariæ
Pag. 129. v. 12. ſollicita	ſolicita
Pag. 154. v. 7. nutu;	nutu.
Pag 157. v. 18. Prores	Prorex